

Republica Moldova

GUVERNUL

HOTĂRÂRE Nr. 207
din 03-04-2019

**pentru aprobarea Regulamentului privind situațiile
excepționale pe piața gazelor naturale și a Planului
de acțiuni pentru situații excepționale pe piața gazelor naturale**

Publicat : 26-04-2019 în Monitorul Oficial Nr. 148-158 art. 260

MODIFICAT

HG606 din 24.08.22, MO267-273/26.08.22 art.678; în vigoare 26.08.22

Prezenta hotărâre transpune parțial Regulamentul (UE) nr. 994/2010 al Parlamentului European și al Consiliului din 20 octombrie 2010 privind măsurile de garantare a securității aprovizionării cu gaze naturale și de abrogare a Directivei 2004/67/CE a Consiliului, publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 295 din 12 noiembrie 2010.

În temeiul articolului 4 alineatul (1) litera g) și articolelor 103-108 din Legea nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2016, nr.193-203, art. 415), Guvernul HOTĂRĂȘTE:

1. Se aprobă:

1) Regulamentul privind situațiile excepționale pe piața gazelor naturale, conform anexei nr. 1;

2) Planul de acțiuni pentru situații excepționale pe piața gazelor naturale, conform anexei nr. 2.

2. La punctul 4 din anexa nr. 2 la Hotărârea Guvernului nr. 1340/2001 cu privire la Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2001, nr. 150-151, art. 1387), după textul „Planul Protecției Civile a Republicii Moldova în situații excepționale” se introduce textul „și, respectiv, Planul de acțiuni pentru situații excepționale pe piața gazelor naturale, în cazul situațiilor excepționale declanșate pe piața gazelor naturale”.

3. Controlul asupra executării prezentei hotărâri se pune în sarcina organului central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei.

PRIM-MINISTRU

Pavel FILIP

**Contrasemnează:
Ministrul economiei
și infrastructurii
Ministrul afacerilor interne**

**Chiril Gaburici
Alexandru Jizdan**

Nr. 207. Chișinău, 3 aprilie 2019.

REGULAMENT
privind situațiile excepționale pe piața gazelor naturale
I. PREVEDERI GENERALE

1. Regulamentul privind situațiile excepționale pe piața gazelor naturale (în continuare – *Regulament*) creează cadrul juridic necesar pentru creșterea securității aprovizionării cu gaze naturale prin asigurarea funcționării corecte și continue a pieței gazelor naturale și prin stabilirea unor măsuri excepționale care urmează să fie aplicate în cazul în care cantitățile necesare de gaze naturale nu mai pot fi preluate de pe piața gazelor naturale și care urmează să fie întreprinse în interes public pentru a nu afecta competitivitatea gazelor naturale în raport cu alte tipuri de combustibili.

2. Prezentul Regulament are următoarele obiective de bază:

1) stabilirea exhaustivă a atribuțiilor autorităților publice de resort și ale întreprinderilor de gaze naturale, în special ale operatorilor sistemelor de transport, precum și coordonarea acțiunilor participanților la piața gazelor naturale pe durata situațiilor excepționale;

2) stabilirea criteriilor de identificare a consumatorilor protejați;

3) stabilirea criteriilor de evaluare a riscurilor asociate securității aprovizionării cu gaze naturale (în continuare – *riscuri*);

4) stabilirea standardelor ce țin de securitatea aprovizionării cu gaze naturale menționate în prezentul Regulament;

5) stabilirea conținutului Planului de acțiuni pentru situații excepționale pe piața gazelor naturale, compus din două părți: Planul de acțiuni preventive și Planul de urgență;

6) asigurarea funcționării corecte și continue a pieței interne a gazelor naturale și punerea în aplicare a unor proceduri nediscriminatorii, transparente și specifice pentru asigurarea securității aprovizionării cu gaze naturale în cazul apariției situațiilor excepționale pe piața gazelor naturale (în continuare – *situații excepționale*);

7) crearea condițiilor necesare pentru monitorizarea securității aprovizionării cu gaze naturale.

3. În sensul prezentului Regulament se aplică noțiunile definite în Legea nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale.

II. ASIGURAREA SECURITĂȚII APROVIZIONĂRII
CU GAZE NATURALE

4. Asigurarea securității aprovizionării cu gaze naturale este o competență partajată a întreprinderilor de gaze și autorităților responsabile de buna funcționare a acestui sector, conform competențelor instituționale/funcționale și implică stabilirea și monitorizarea realizării măsurilor preventive și de urgență necesare pentru prevenirea situațiilor excepționale, precum și pentru lichidarea consecințelor situațiilor excepționale. În acest scop, Guvernul și operatorii sistemului de transport exercită atribuțiile stabilite în Legea nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale și promovează colaborarea bilaterală și cea regională cu privire la asigurarea securității aprovizionării cu gaze naturale.

5. Organul central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei (în continuare – *organ central de specialitate*) are următoarele atribuții:

1) efectuează evaluarea riscurilor în conformitate cu criteriile stabilite în anexa la prezentul Regulament în baza informațiilor furnizate de către întreprinderile de gaze;

2) elaborează, promovează și monitorizează implementarea Planului de acțiuni pentru situații excepționale pe piața gazelor naturale;

3) elaborează și promovează Regulamentul privind zonele de protecție a rețelelor de gaze naturale;

4) asistă Guvernul la monitorizarea securității aprovizionării cu gaze naturale la nivel național și elaborează raportul cu privire la rezultatele monitorizării securității aprovizionării cu gaze naturale.

6. Pentru îndeplinirea funcțiilor stabilite prin prezentul Regulament, organul central de specialitate colaborează cu Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică (în continuare – *ANRE*) și cu întreprinderile de gaze.

7. Organul central de specialitate garantează o colaborare regională cu autoritățile competente ale țărilor vecine în scopul asigurării măsurilor de prevenire și micșorare a impactului eventualelor situații excepționale în domeniul aprovizionării cu gaze naturale. Operatorii sistemelor de transport asigură colaborarea cu operatorii sistemelor de transport adiacente pentru a preveni posibilele întreruperi în aprovizionarea cu gaze naturale și pentru a minimiza daunele ce pot fi provocate în cazul apariției unei astfel de situații.

8. În scopul asigurării securității aprovizionării cu gaze naturale, organul central de specialitate în comun cu operatorii sistemelor de transport vor colabora cu autoritățile publice de resort și operatorii sistemelor de transport adiacente din țările vecine, și anume România (țară-membră a UE) și Ucraina (țară-membră a Comunității Energetice), dar și alte țări, după caz, în special în legătură cu:

1) coordonarea măsurilor privind securitatea aprovizionării cu gaze naturale în situații excepționale, stabilite în prezentul Regulament;

2) identificarea interconexiunilor și, după caz, dezvoltarea și modernizarea acestora, inclusiv pentru asigurarea capacităților bidirecționale;

3) identificarea condițiilor și a modalităților practice de acordare a asistenței reciproce.

9. Gestionarea generală a situațiilor excepționale, inclusiv prin coordonarea măsurilor necesare de a fi luate de către autoritățile publice de resort, precum și de către participanții la piața gazelor naturale în cazul apariției unei situații excepționale, precum și monitorizarea realizării măsurilor respective se efectuează de către Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova (în continuare – *Comisie*), creată în conformitate cu Hotărârea Guvernului nr. 1340/2001 cu privire la Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova.

III. COMISIA PENTRU SITUAȚII EXCEPȚIONALE

10. Comisia își desfășoară activitatea în conformitate cu legislația în vigoare, inclusiv conform Legii nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale, prezentului Regulament, precum și în conformitate cu Regulamentul Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1340/2001 (în continuare – *Regulamentul Comisiei*).

11. Comisia are următoarele atribuții:

1) examinează, în termen de 12 ore, sesizările privind apariția unei situații excepționale și constată apariția situației excepționale;

2) preia, în cazul constatării situației excepționale, atribuțiile privind gestionarea generală a situației excepționale, în special, atribuțiile privind coordonarea acțiunilor care urmează să fie întreprinse, în conformitate cu Planul de urgență, de către organul central de specialitate, de către alte organe sau autorități ale administrației publice centrale, de către alte autorități publice, de către întreprinderile de gaze naturale, precum și de către alți participanți la piața gazelor naturale;

3) analizează caracterul, cauzele și consecințele situațiilor excepționale, eficacitatea măsurilor întreprinse pentru asigurarea aprovizionării cu gaze naturale a consumatorilor protejați, eficacitatea măsurilor întreprinse pentru lichidarea consecințelor situațiilor excepționale, precum și analizează alte informații relevante;

4) adoptă decizii cu privire la aplicarea unor măsuri excepționale (ce nu sînt stabilite în Planul de urgență) pentru lichidarea avariilor în sistemul de gaze naturale și pentru asigurarea protecției populației și a patrimoniului;

5) asigură informarea populației, prin intermediul mass-media, cu privire la cauzele și proporțiile situațiilor excepționale, cu privire la măsurile întreprinse de întreprinderile de gaze și autoritățile responsabile pentru prevenirea și lichidarea consecințelor acestora, pentru protecția populației și a teritoriului, pentru familiarizarea populației cu regulile de comportament în situații excepționale, precum și cu privire la măsurile întreprinse pentru asigurarea aprovizionării cu gaze naturale a consumatorilor protejați;

6) monitorizează realizarea de către întreprinderile de gaze naturale, de către organul central de specialitate, de către alte organe sau autorități ale administrației publice centrale, de către alte autorități publice, precum și de către alți participanți la piața gazelor naturale a măsurilor stabilite în Planul de acțiuni pentru situații excepționale pe piața gazelor naturale, în scopul sporirii gradului de protecție a sistemului de gaze naturale și al asigurării aprovizionării consumatorilor cu gaze naturale;

7) exercită alte atribuții stabilite în prezentul Regulament și în Regulamentul Comisiei.

12. Ținerea lucrărilor de secretariat ale Comisiei se asigură de Inspectoratul General pentru Situații de Urgență în conformitate cu prevederile art. 6 din Hotărârea Guvernului nr. 1340/2001.

13. Conform punctului 13 din anexa nr. 2 la Hotărârea Guvernului nr. 1340/2001, în condiții de pericol, declanșare sau lichidare a consecințelor situațiilor excepționale, activitatea Comisiei este asigurată de Centrul de dirijare în situații excepționale, format pe lângă Inspectoratul General pentru Situații de Urgență.

IV. PLANUL DE ACȚIUNI PENTRU SITUAȚII EXCEPȚIONALE PE PIAȚA GAZELOR NATURALE

14. Pentru reducerea numărului situațiilor în care poate fi afectată securitatea aprovizionării cu gaze naturale, precum și pentru gestionarea eficientă a unei situații excepționale, organul central de specialitate elaborează, cu respectarea cerințelor stabilite în art. 104 din Legea nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale, și prezintă Guvernului spre aprobare Planul de acțiuni pentru situații excepționale pe piața gazelor naturale, compus din Planul de acțiuni preventive și Planul de urgență.

15. În vederea elaborării Planului de acțiuni pentru situații excepționale pe piața gazelor naturale, organul central de specialitate efectuează, în colaborare cu și în baza informațiilor furnizate de către întreprinderile de gaze naturale, o analiză amplă a situației existente în sectorul gazelor naturale, inclusiv a situației create pe piața gazelor naturale și, după caz, pe piețele de gaze naturale, regionale, precum și identifică și evaluează riscurile, conform principiilor stabilite în anexa la prezentul Regulament.

16. La elaborarea Planului de acțiuni pentru situații excepționale pe piața gazelor naturale, organul central de specialitate colaborează în special prin efectuarea schimbului de informații cu ANRE și participanții la piața gazelor naturale. Planul de acțiuni este elaborat cu asistența operatorilor sistemelor de transport.

17. Planul de acțiuni preventive, parte componentă a Planului de acțiuni pentru situații excepționale pe piața gazelor naturale, are ca scop reducerea riscurilor în sistemul de gaze naturale și trebuie să reflecte rezultatele evaluării riscurilor și să includă măsurile preventive ce se impun a fi întreprinse pentru prevenirea situațiilor excepționale. Planul de acțiuni preventive trebuie să conțină informații cu privire la:

1) rezultatele evaluării riscurilor efectuate în conformitate cu principiile stabilite în anexa la prezentul Regulament;

2) măsurile ce necesită a fi întreprinse, volumele de gaze naturale, capacitatea infrastructurii sistemului de gaze naturale și timpul necesar pentru îndeplinirea standardelor privind aprovizionarea cu gaze naturale și privind infrastructura, în conformitate cu prevederile stabilite în capitolele 5 și 6;

3) obligațiile impuse întreprinderilor de gaze naturale și altor participanți la piața gazelor naturale, precum și autorităților publice de resort;

4) alte măsuri preventive ce se referă la necesitatea de a dezvolta, dacă este fezabil, interconexiunile cu statele vecine, precum și la posibilitatea de a diversifica direcțiile și sursele de aprovizionare cu gaze naturale pentru gestionarea riscurilor identificate și în vederea asigurării aprovizionării cu gaze naturale a tuturor consumatorilor cât mai mult timp posibil;

5) după caz, mecanismele care urmează să fie utilizate în cadrul colaborării cu țările vecine;

6) interconexiunile existente și cele ce se planifică a fi dezvoltate în viitor, fluxurile transfrontaliere, accesul transfrontalier la depozitele de stocare și capacitatea fizică bidirecțională a interconexiunilor de a transporta gaze naturale în ambele direcții, în special în cazul situației de urgență;

7) toate obligațiile de serviciu public legate de securitatea aprovizionării cu gaze naturale.

18. La elaborarea Planului de acțiuni preventive, iar, după caz, și a Planului comun de acțiuni preventive, în special în legătură cu identificarea acțiunilor care vizează respectarea standardului privind infrastructura, stabilite în capitolul 5 din prezentul Regulament, urmează a fi luate în considerare planurile de dezvoltare a rețelelor de transport al gazelor naturale pentru 10 ani, precum și planurile de dezvoltare a rețelelor de distribuție a gazelor naturale pentru 3 ani.

19. Planul de acțiuni preventive, precum și Planul comun de acțiuni preventive trebuie să conțină în primul rând măsuri ce se bazează pe mecanisme de piață, nu trebuie să instituie în sarcina întreprinderilor de gaze naturale obligații inutile, nerealizabile și nu trebuie să aibă impact negativ asupra funcționării pieței gazelor naturale. La elaborarea acestuia trebuie să se ia în considerare impactul economic, eficacitatea și eficiența măsurilor adoptate, efectele asupra funcționării pieței gazelor naturale, precum și impactul asupra mediului și asupra consumatorilor.

20. Planul de urgență, ca parte componentă a Planului de acțiuni pentru situații excepționale pe piața gazelor naturale, se elaborează în baza Planului de acțiuni preventive, în conformitate cu rezultatele obținute ca urmare a evaluării riscurilor, și trebuie să includă măsuri specifice ce necesită a fi puse în aplicare în cazul apariției unei situații excepționale, când cantitățile necesare de gaze naturale nu mai pot fi preluate de pe piața gazelor naturale.

21. Planul de urgență trebuie să îndeplinească obiectivele stabilite în Legea nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale, precum și:

1) să asigure faptul că întreprinderile de gaze naturale și consumatorii industriali au suficient timp să reacționeze pentru fiecare nivel de criză;

2) să definească grupul de criză și rolul acestuia;

3) să identifice modul de aplicare a măsurilor bazate pe mecanisme de piață, în special a celor enumerate în punctul 41 din prezentul Regulament, pentru gestionarea situației în caz de alertă și pentru ameliorarea situației în cazul situației de urgență.

22. La elaborarea Planului de urgență trebuie să se țină cont de nivelurile de criză stabilite în punctul 5 din anexa la prezentul Regulament, precum și de faptul că în Planul de urgență pot fi introduse măsurile care îndeplinesc următoarele condiții:

1) să nu fie introduse măsuri de restricționare a fluxurilor de gaze naturale pe piața gazelor naturale la nivel național, precum și în cadrul Comunității Energetice;

2) să nu fie pusă în pericol sau să nu fie afectată în mod grav aprovizionarea cu gaze naturale într-o altă țară-membră a Comunității Energetice;

3) să fie menținute condițiile de acordare a accesului transfrontalier la infrastructura sistemului de gaze naturale, stabilite prin Legea nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale, în măsura posibilităților tehnice și condițiilor de siguranță, în conformitate cu Planul de acțiuni pentru situații excepționale pe piața gazelor naturale.

23. Planul de acțiuni pentru situații excepționale pe piața gazelor naturale se aprobă de către Guvern și se plasează pe pagina web oficială a organului central de specialitate.

24. În contextul prevederilor punctului 8, după caz, organul central de specialitate, în comun cu operatorii sistemelor de transport, participă, în colaborare cu autoritățile publice de resort și operatorii sistemelor de transport adiacente din țările vecine, la elaborarea planurilor comune de acțiuni preventive și a planurilor comune de urgență.

25. Planul de acțiuni pentru situații excepționale pe piața gazelor naturale se actualizează la fiecare 2 ani, dacă împrejurările nu impun o actualizare mai frecventă, și reflectă versiunea actualizată a evaluării riscurilor.

V. STANDARDUL PRIVIND INFRASTRUCTURA

26. Standardul privind infrastructura presupune că, în cazul afectării infrastructurii principale (conducta de gaze naturale, care are cea mai mare capacitate tehnică) a sistemului de gaze naturale, infrastructura rămasă disponibilă după ieșirea din funcțiune a oricărui element principal de infrastructură, trebuie să dispună de capacitatea de a asigura volumul total de gaze naturale pentru zona luată în calcul, necesar pentru o zi de cerere de gaze naturale excepțional de mare, constatată statistic o dată la 20 de ani. Astfel, în cazul afectării infrastructurii principale a sistemului de gaze naturale, capacitatea tehnică a infrastructurii rămase disponibile trebuie să fie cel puțin egală cu volumul total de gaze naturale pentru zona luată în calcul, necesar pentru o zi de cerere de gaze naturale excepțional de mare, constatată statistic o dată la 20 de ani.

27. Capacitatea infrastructurii sistemului de gaze naturale rămase disponibile se determină în conformitate cu criteriul „N-1”, care definește capacitatea tehnică a infrastructurii sistemului de gaze naturale, necesară pentru a satisface cererea totală de gaze naturale a Republicii Moldova în cazul afectării infrastructurii principale a sistemului de gaze naturale pentru o zi de cerere de gaze naturale excepțional de mare, constatată statistic o dată la 20 de ani. Infrastructura sistemului de gaze naturale include rețelele de transport al gazelor naturale, inclusiv interconexiunile, precum și instalațiile de producere și depozitele de stocare racordate în zona luată în calcul. Astfel:

$$N - 1 = \frac{EP_{(m)} + P_{(m)} + S_{(m)} - I_{(m)}}{D_{(max)}} \times 100, \quad N - 1 \geq 100\%,$$

unde:

$EP_{(m)}$ – capacitatea tehnică a tuturor punctelor de intrare (mil. m³/zi), cu excepția capacității tehnice a instalațiilor de producere ($P_{(m)}$) și a depozitelor de stocare ($S_{(m)}$), adică suma capacităților tehnice ale tuturor punctelor de intrare de la frontieră, prin care e posibilă aprovizionarea cu gaze naturale a Republicii Moldova;

$P_{(m)}$ – capacitatea tehnică maximă de producere (mil. m³/zi), ce reprezintă suma capacităților zilnice maxime de producere ale tuturor instalațiilor de producere capabile să aprovizioneze cu gaze naturale Republica Moldova;

$S_{(m)}$ – capacitatea tehnică maximă de extracție din depozitele de stocare (mil. m³/zi), ce reprezintă suma capacităților tehnice zilnice maxime de extracție din toate depozitele de stocare, ținând cont de caracteristicile fizice ale fiecărui depozit de stocare;

$I_{(m)}$ – capacitatea tehnică a infrastructurii principale a sistemului de gaze naturale (mil. m³/zi), cu cea mai mare capacitate de aprovizionare a Republicii Moldova. În cazul în care mai multe conducte de gaze naturale sînt racordate la aceeași infrastructură, în amonte sau în aval, și nu pot fi exploatate separat, acestea sînt considerate o singură infrastructură;

$D_{(max)}$ – cererea zilnică totală de gaze naturale (în mil. m³/zi) pe parcursul unei zile cu o cerere de gaze naturale excepțional de mare, constatată statistic o dată la 20 de ani.

28. Rezultatul determinării în conformitate cu criteriul „N-1” a capacității infrastructurii sistemului de gaze naturale rămase disponibile, în cazul indisponibilității oricărui element principal de infrastructură, se reflectă în Planul de acțiuni preventive.

29. Obligația de a asigura că infrastructura sistemului de gaze naturale, rămasă disponibilă, are capacitatea de a satisface cererea totală de gaze naturale, potrivit prevederilor punctului 27, se consideră a fi respectată și în cazul în care, în conformitate cu Planul de acțiuni preventive, operatorul sistemului de transport demonstrează că o întrerupere a aprovizionării cu gaze naturale poate fi compensată în mod suficient și în timp util prin măsuri adecvate, bazate pe cererea de pe piața gazelor naturale. În acest caz criteriul „N-1” se va calcula în conformitate cu următoarea formulă:

$$N - 1 = \frac{EP_{(m)} + P_{(m)} + S_{(m)} - I_{(m)}}{D_{(max)} - D_{(ef)}} \times 100, \quad N - 1 \geq 100\%,$$

unde:

$D_{(ef)}$ – partea (în mil. m³/zi) din D_{max} care, în cazul unei întreruperi în aprovizionarea cu gaze naturale, poate fi acoperită în mod eficient și în timp util cu măsuri ce se referă la cerere, bazate pe mecanisme de piață (de exemplu, prin aplicarea de contracte de furnizare întreruptibilă cu gaze naturale).

30. Operatorii sistemelor de transport asigură capacitatea bidirecțională permanentă în toate interconectările transfrontaliere cu țările vecine cât mai curând posibil, în măsura necesară asigurării securității naționale de aprovizionare cu gaze naturale și conform Planului de dezvoltare a rețelilor de transport al gazelor naturale pentru 10 ani, elaborat de operatorul sistemului de transport și aprobat de ANRE, conform legislației în vigoare.

31. Măsurile necesare pentru a asigura capacitatea bidirecțională se formulează de către operatorii sistemelor de transport după consultarea tuturor celorlalți operatori de sistem interesați și trebuie să se bazeze pe evaluarea cererii de pe piața gazelor naturale, a raportului cerere - ofertă, a fezabilității din punct de vedere tehnic, a costurilor de realizare a măsurilor necesare pentru a asigura capacitățile bidirecționale, inclusiv pe evaluarea impactului asupra consolidării ulterioare a rețelilor de transport al gazelor naturale și a beneficiilor pentru securitatea aprovizionării cu gaze naturale, cu luarea în considerare a contribuției capacității bidirecționale la îndeplinirea, împreună cu alte măsuri posibile, a standardului privind infrastructura.

VI. STANDARDUL PRIVIND APROVIZIONAREA CU GAZE NATURALE

32. Standardul privind aprovizionarea cu gaze naturale prevede că, întreprinderile de gaze naturale sînt obligate să întreprindă măsuri necesare pentru a asigura aprovizionarea cu gaze naturale a consumatorilor protejați în următoarele cazuri:

1) temperaturi extreme pentru o perioadă de vîrf de 7 zile calendaristice, constatate statistic o dată la 20 de ani;

2) orice perioadă de cel puțin 30 de zile calendaristice în care cererea de gaze naturale este excepțional de mare, constatată statistic o dată la 20 de ani;

3) o perioadă de cel puțin 30 de zile calendaristice, în cazul afectării infrastructurii principale a sistemului de gaze naturale în condiții de iarnă normale.

33. Se consideră consumatori protejați următoarele categorii de consumatori finali:

1) toți consumatorii casnici ale căror instalații de gaze naturale sunt racordate la rețelele de distribuție a gazelor naturale;

2) prestatorii de servicii sociale esențiale care au legătură cu asistența medicală, asistența socială esențială, de urgență, de securitate, cu educația sau cu administrația publică și întreprinderile mici și mijlocii cu un consum mediu zilnic mai mic de 600 m³/zi, racordate la rețelele de distribuție a gazelor naturale;

3) centralele electrice cu termoficare și/sau centralele termice racordate la o rețea de transport sau de distribuție a gazelor naturale, care livrează energie termică în sistemul centralizat de alimentare cu energie termică sau care livrează energie termică pentru

consumatorii indicați la subpunctele 1) și 2), cu condiția că acestea nu pot utiliza alte tipuri de combustibil.

[Pct.33 în redacția HG606 din 24.08.22, MO267-273/26.08.22 art.678; în vigoare 26.08.22]

34. Fiecare operator de sistem întocmește lista consumatorilor protejați stabiliți în punctul 33 subpunctele 2) și 3), ale căror instalații de gaze naturale sînt racordate la rețelele sale, cu indicarea ordinii și a nivelului de protejare a acestora. Listele consumatorilor protejați trebuie să conțină și informații cu privire la volumele de gaze naturale consumate de către aceștia, iar furnizorii sînt obligați să prezinte operatorilor de sistem toate informațiile necesare pentru întocmirea listelor respective. Listele consumatorilor protejați se păstrează la operatorii de sistem respectivi, se actualizează o dată la două luni și se prezintă, la solicitare, organului central de specialitate. La apariția situației excepționale, operatorii de sistem sînt obligați să prezinte imediat listele consumatorilor protejați operatorului sistemului de transport, desemnat de Comisie în conformitate cu punctul 53.

35. Organul central de specialitate, după consultarea cu ANRE, întocmește lista întreprinderilor de gaze naturale care urmează să întreprindă măsurile necesare pentru asigurarea aprovizionării cu gaze naturale a consumatorilor protejați în cazurile menționate la punctul 32.

36. La identificarea întreprinderilor de gaze naturale care urmează să aplice măsurile necesare pentru asigurarea aprovizionării cu gaze naturale a consumatorilor protejați, organul central de specialitate va ține cont, în primul rînd de posibilitatea realizării de către întreprinderea respectivă a obligației impuse, precum și de posibilitatea îndeplinirii măsurilor respective de furnizorii care furnizează gaze naturale în contextul obligațiilor de serviciu public stabilite la articolele 89 și 90 din Legea nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale. Lista întreprinderilor care urmează să aplice măsurile necesare pentru asigurarea aprovizionării cu gaze naturale a consumatorilor protejați se publică pe pagina web oficială a organului central de specialitate.

37. Întreprinderilor de gaze naturale le poate fi impusă obligația de a lua măsurile necesare pentru asigurarea aprovizionării cu gaze naturale a consumatorilor protejați pe o perioadă mai mare de 30 de zile calendaristice în cazul situațiilor stabilite la punctul 32 subpunctele 2) și 3) sau le pot fi impuse obligații suplimentare în legătură cu asigurarea securității aprovizionării cu gaze naturale numai după evaluarea riscurilor în conformitate cu principiile stabilite în anexa la prezentul Regulament, cu condiția reflectării acestora în Planul de acțiuni preventive și în cazul respectării următoarelor cerințe:

1) să fie clar definite, transparente, proporționale, nediscriminatorii și verificabile;
2) să nu fie denaturată în mod nejustificat concurența sau buna funcționare a pieței gazelor naturale;

3) să fie menținute condițiile de acordare a accesului transfrontalier la infrastructura sistemului de gaze naturale, stabilite prin Legea nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale, în măsura posibilităților tehnice și de siguranță, în conformitate cu Planul de acțiuni pentru situații excepționale pe piața gazelor naturale.

38. Obligațiile impuse întreprinderilor de gaze naturale pentru asigurarea aprovizionării cu gaze naturale a consumatorilor protejați nu trebuie să fie discriminatorii și nu trebuie să impună sarcini nejustificate întreprinderilor de gaze naturale.

39. Planul de acțiuni pentru situații excepționale pe piața gazelor naturale trebuie să indice posibilitatea și modalitatea reducerii temporare a duratei de aplicare de către întreprinderile de gaze naturale a obligațiilor stabilite în conformitate cu punctul 37 în cazul situației de urgență apărute la nivelul Comunității Energetice.

VII. MĂSURI DESTINATE ASIGURĂRII SECURITĂȚII APROVIZIONĂRII CU GAZE NATURALE

40. La elaborarea Planului de acțiuni pentru situații excepționale pe piața gazelor naturale, organul central de specialitate trebuie să ia în considerare lista indicativă a măsurilor bazate pe mecanisme de piață indicate în punctul 41.

41. Măsurile bazate pe mecanisme de piață pot fi grupate după cum urmează:

1) măsuri legate de ofertă:

a) sporirea flexibilității la producere;

b) sporirea flexibilității la import;

c) facilitarea integrării gazelor produse din surse regenerabile de energie în rețelele de gaze naturale;

d) depozitarea comercială de gaze naturale: capacitatea de extracție și volumul gazelor înmagazinate;

e) diversificarea surselor și a rutelor de aprovizionare cu gaze naturale;

f) fluxurile bidirecționale de gaze naturale;

g) utilizarea contractelor de furnizare a gazelor naturale pe termen lung și pe termen scurt;

h) prevederile contractuale privind asigurarea securității aprovizionării cu gaze naturale;

i) dispecerizarea rețelelor de transport al gazelor naturale și cooperarea operatorilor sistemelor de transport din Republica Moldova cu operatorii sistemelor de transport din țările vecine pentru coordonarea livrărilor de gaze naturale;

j) investiții în infrastructura sistemului de gaze naturale, inclusiv pentru dezvoltarea capacităților de transport bidirecționale;

2) măsuri legate de cerere:

a) utilizarea contractelor întreruptibile;

b) posibilitatea utilizării de combustibili alternativi și de rezervă de către consumatorii industriali și de producătorii de energie electrică și termică;

c) reducerea voluntară a consumului de gaze naturale;

d) majorarea eficienței;

e) extinderea utilizării surselor regenerabile de energie.

42. La elaborarea Planului de acțiuni pentru situații excepționale pe piața gazelor naturale, organul central de specialitate trebuie să țină cont de lista indicativă a măsurilor care nu se bazează pe mecanisme de piață indicate în punctul 43 și aplicabile numai în cazul situației de urgență.

43. Măsurile care nu se bazează pe mecanisme de piață pot fi grupate după cum urmează:

1) măsuri legate de ofertă:

a) utilizarea depozitelor strategice de stocare;

b) utilizarea obligatorie a rezervelor de combustibili alternativi;

c) utilizarea obligatorie a energiei electrice produse din alte surse decât gazele naturale;

d) creșterea obligatorie a nivelului de producere a gazelor naturale;

e) extracția obligatorie a gazelor naturale din depozitele de stocare;

2) măsuri legate de cerere:

a) utilizarea obligatorie a altor tipuri de combustibili;

b) utilizarea obligatorie a contractelor întreruptibile în cazul în care nu sînt folosite pe deplin în calitate de măsuri bazate pe mecanisme de piață;

c) reducerea obligatorie a consumului de gaze naturale ca soluție de ultimă instanță.

VIII. SITUAȚIA EXCEPȚIONALĂ ȘI OBLIGAȚIILE PĂRȚILOR IMPLICATE

44. În prezentul Regulament situația excepțională pe piața gazelor naturale/în sectorul gazelor naturale este definită conform Legii nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale și Hotărîrii de Guvern nr. 1076/2010 cu privire la clasificarea situațiilor

excepționale și la modul de acumulare și prezentare a informațiilor în domeniul protecției populației și teritoriului în caz de situații excepționale.

45. Apariția unei situații excepționale se confirmă de Comisie la sesizarea unui operator al sistemului de transport, în modul stabilit în prezentul Regulament. Constatarea situației excepționale poate fi efectuată de către Comisie și la sesizarea organului central de specialitate, în conformitate cu prezentul Regulament. Sesizarea adresată Comisiei se depune prin intermediul Inspectoratului General pentru Situații de Urgență.

46. În cazul în care un operator al sistemului de transport constată existența unei situații excepționale pe piața gazelor naturale, acesta este obligat, eventual în comun cu alt (alți) operator(i) al sistemului de transport, să întreprindă imediat măsurile stabilite în Planul de acțiuni, să notifice Comisiei în regim de urgență acest fapt și să informeze organul central de specialitate, cu prezentarea întregului set de informații pe care le deține cu privire la situația creată și cu privire la măsurile întreprinse pentru prevenirea sau reducerea riscurilor apărute.

47. În cazul în care la apariția situației excepționale este necesară intervenția imediată a operatorului sistemului de transport, a operatorului sistemului de distribuție, operatorul de sistem respectiv urmează să întreprindă toate măsurile necesare pentru reducerea impactului sau eliminarea stării excepționale conform Planului de urgență până la finalizarea de către Comisie a verificării condițiilor privind existența unei situații excepționale.

48. Comisia sesizată în conformitate cu punctul 45, este obligată să verifice, în termen de 12 ore de la sesizare, dacă sînt îndeplinite condițiile privind existența situațiilor excepționale și, dacă acestea se confirmă, constată existența situației excepționale.

49. Dacă după verificare Comisia decide că în sectorul gazelor naturale sau pe piața gazelor naturale nu există o situație excepțională, aceasta informează operatorul sistemului de transport și organul central de specialitate despre acest fapt, iar operatorii de sistem sînt obligați să revină imediat la activitatea în condiții normale de funcționare.

50. În cazul constatării de către Comisie a existenței unei situații excepționale, toate acțiunile ce urmează a fi întreprinse de către întreprinderile de gaze naturale, în special de către operatorii sistemelor de transport, de alți participanți la piața gazelor naturale, precum și acțiunile organului central de specialitate, ale altor organe sau autorități ale administrației publice centrale, ale altor autorități publice în legătură cu apariția unei situații excepționale, se coordonează de către Comisie, în conformitate cu prezentul Regulament și Planul de urgență.

51. Pe perioada existenței situației excepționale, Planul de urgență este documentul operativ de lucru al Comisiei, precum și al întreprinderilor de gaze naturale, al altor participanți la piața gazelor naturale, al organului central de specialitate, al altor organe sau autorități ale administrației publice centrale sau al altor autorități publice. Măsurile întreprinse de părțile implicate, în conformitate cu Planul de urgență, sînt obligatorii și prevalează în raport cu prevederile contractuale și actele normative în domeniu.

52. Pe perioada existenței situației excepționale Comisia adoptă decizii cu privire la aplicarea măsurilor necesare, stabilite în Planul de urgență, precum și a măsurilor de urgență suplimentare, care nu sînt stabilite în Plan, în conformitate cu prevederile prezentului Regulament. La luarea deciziilor pentru a aborda o situație excepțională, Comisia va ține cont și de:

- 1) acțiunile necesare a fi luate pentru siguranța publică și protecția proprietății și a infrastructurilor-cheie;

- 2) acțiunile necesare pentru a gestiona consecințele situației excepționale apărute, precum și pentru menținerea stabilității economice naționale.

53. Odată cu constatarea apariției situației excepționale, Comisia desemnează operatorul sistemului de transport responsabil la ale cărui indicații întreprinderile de

gaze naturale, precum și alți participanți la piața gazelor naturale urmează să întreprindă măsurile stabilite în Planul de urgență.

54. Organele și autoritățile administrației publice centrale, alte autorități publice sînt obligate să întreprindă măsurile necesare, stabilite în Planul de urgență, la indicațiile Comisiei. La necesitate, Comisia solicită suportul autorităților administrației publice locale, al căror teritoriu este afectat de situația excepțională, pentru lichidarea consecințelor unei situații excepționale și revenirea la situația normală de funcționare a pieței gazelor naturale.

55. Pe perioada existenței situației excepționale, operatorul sistemului de transport, desemnat în conformitate cu punctul 53 (în continuare – operatorul sistemului de transport desemnat), prezintă zilnic, pînă la orele 6.30 și 17.30, Comisiei și organului central de specialitate informații cu privire la măsurile întreprinse de acesta, de alți operatori de sistem, de alte întreprinderi de gaze naturale, precum și de alți participanți la piața gazelor naturale în conformitate cu Planul de urgență. Operatorii de sistem, precum și ceilalți participanți la piața gazelor naturale sînt obligați să colaboreze cu operatorul sistemului de transport respectiv și să-i prezinte informațiile solicitate.

56. Pe perioada existenței situației excepționale, organele și autoritățile administrației publice centrale, autoritățile publice, autoritățile administrației publice locale prezintă Comisiei zilnic, pînă la orele 6.30 și 17.30, informații cu privire la măsurile întreprinse de acestea.

57. Schimbul de informații dintre Comisie și organele centrale de specialitate ale administrației publice, autoritățile administrației publice locale și alte instituții, respectiv, dintre Comisie și operatorul sistemului de transport desemnat se efectuează în conformitate cu Hotărîrea de Guvern nr. 1076/2010 cu privire la clasificarea situațiilor excepționale și la modul de acumulare și prezentare a informațiilor în domeniul protecției populației și teritoriului în caz de situații excepționale.

58. Operatorul sistemului de transport desemnat anunță producătorii, operatorii sistemelor de transport, operatorii sistemelor de distribuție, operatorii depozitelor de stocare și furnizorii, iar, după caz, și întreprinderile respective din sisteme de transport adiacente, în legătură cu apariția situațiilor excepționale și dispune, în funcție de situație, întreprinderea măsurilor stabilite în Planul de urgență.

59. La dispariția cauzelor care au determinat apariția situației excepționale, operatorul sistemului de transport desemnat, este obligat să notifice imediat organul central de specialitate și Comisia în legătură cu aceasta. Comisia, în termen de cel mult 12 ore, verifică, constată încetarea situației excepționale și notifică despre aceasta operatorul sistemului de transport desemnat și organul central de specialitate.

60. După încetarea situației excepționale, operatorii sistemelor de transport, operatorii sistemelor de distribuție, precum și alți participanți la piața gazelor naturale sînt obligați să reia imediat activitatea în condiții normale de funcționare.

61. În cazul în care situația excepțională nu poate fi gestionată în modul corespunzător prin aplicarea măsurilor stabilite la nivel național, după informarea prealabilă a Comisiei, organul central de specialitate comunică acest fapt președintelui Grupului de coordonare privind securitatea aprovizionării Comunității Energetice, pentru a fi convocată o ședință a Grupului de coordonare în vederea examinării situației și, după caz, în vederea acordării asistenței Republicii Moldova și/sau altor țări-membre ale Comunității Energetice vizate în legătură cu coordonarea măsurilor implementate la nivel național pentru a face față situației excepționale.

IX. MONITORIZAREA SECURITĂȚII APROVIZIONĂRII CU GAZE NATURALE

62. În conformitate cu prevederile Legii nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale, funcția de monitorizare a securității aprovizionării cu gaze naturale se asigură de către Guvern, prin intermediul organului central de specialitate în cooperare cu ANRE, operatorii de transport, alte întreprinderi de gaze și participanți la piața de gaze naturale.

63. Monitorizarea securității aprovizionării cu gaze naturale se referă, în special la:

- 1) implementarea corespunzătoare a standardelor privind aprovizionarea cu gaze naturale și privind infrastructura, în conformitate cu capitolele 5 și 6;
- 2) echilibrul dintre cerere și ofertă pe piața gazelor naturale;
- 3) nivelul cererii viitoare previzibile de gaze naturale și sursele disponibile de acoperire;
- 4) contractele noi de procurare din import a gazelor naturale pe termen lung și scurt din țările terțe;
- 5) volumul util de gaze naturale și capacitatea de extracție din depozitele de stocare;
- 6) gradul de interconectare a sistemului de gaze naturale al Republicii Moldova cu sistemele de gaze naturale ale țărilor vecine;
- 7) capacitățile suplimentare ale instalațiilor de producere, ale depozitelor de stocare, ale rețelelor de transport al gazelor naturale, inclusiv ale interconexiunilor, la capacitățile bidirecționale, construite, aflate în construcție sau planificate a fi construite;
- 8) calitatea și nivelul de întreținere a rețelelor de gaze naturale, precum și îndeplinirea standardelor de securitate la exploatarea rețelelor de gaze naturale;
- 9) realizarea măsurilor de acoperire a cererii de vîrf și a deficitului în furnizarea gazelor naturale în cazul indisponibilității unuia sau mai multor furnizori, inclusiv în cazul apariției situațiilor excepționale.

64. Organul central de specialitate urmează să întocmească un raport de monitorizare privind securitatea aprovizionării cu gaze naturale, cu respectarea cerințelor stabilite la articolul 107 din Legea nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale.

65. Întreprinderile de gaze naturale sînt obligate să reflecte în rapoartele anuale de activitate informații cu privire la măsurile întreprinse pentru a contribui la asigurarea securității aprovizionării cu gaze naturale, situațiile excepționale care au avut loc pe parcursul anului, cauza apariției, durata, consecințele și măsurile aplicate.

66. Întreprinderile de gaze sînt obligate să ofere organului central de specialitate, la cerere sau din proprie inițiativă, dacă identifică elemente ce pot afecta securitatea aprovizionării cu gaze naturale, toate informațiile necesare îndeplinirii funcției de monitorizare a securității aprovizionării cu gaze naturale.

Anexă
la Regulamentul privind situațiile
excepționale pe piața gazelor naturale

Riscurile asociate securității aprovizionării cu gaze naturale

1. Riscurile asociate securității aprovizionării cu gaze naturale se evaluează în conformitate cu prevederile Regulamentului privind situațiile excepționale pe piața gazelor naturale.

2. Pentru evaluarea riscurilor, organul central de specialitate trebuie:

- 1) să utilizeze standardul privind aprovizionarea cu gaze naturale și privind infrastructura;
- 2) să ia în considerare toate circumstanțele naționale și regionale relevante, în special: mărimea pieței, configurația și capacitatea rețelelor de transport al gazelor naturale, fluxurile de gaze naturale reale, inclusiv fluxurile transfrontaliere de gaze naturale, existența interconexiunilor dintre rețelele de transport al gazelor naturale și capacitatea acestora de a efectua fluxuri fizice de gaze naturale bidirecționale, inclusiv eventuala necesitate de dezvoltare ulterioară a rețelelor de transport al gazelor naturale, existența capacităților de producere și de stocare a gazelor naturale, contribuția gazelor naturale în structura surselor de energie la nivel național, în special pentru producerea energiei electrice și a energiei termice, pentru alimentarea consumatorilor industriali și

pentru asigurarea aprovizionării cu gaze naturale a consumatorilor protejați, precum și alte aspecte legate de securitatea aprovizionării cu gaze naturale și de asigurarea funcționării obiectelor industriale periculoase în condiții de securitate și fiabilitate;

3) să ia în calcul mai multe scenarii în care cererea de gaze naturale este excepțional de mare și/sau în care ar exista întreruperi în aprovizionarea cu gaze naturale, cum ar fi în cazul afectării infrastructurii principale de transport, a depozitelor de stocare, în cazul întreruperilor în furnizarea gazelor naturale din import, ținând cont de experiențele anterioare, de factorul sezonier, de frecvența și de durata survenirii unor astfel de evenimente, de riscurile geopolitice, precum și să evalueze consecințele posibile ale acestor scenarii;

4) să identifice, dacă este cazul, măsurile reciproce de acțiune și de corelare a riscurilor cu țările vecine, inclusiv în legătură cu: interconexiunile, furnizarea transfrontalieră, accesul transfrontalier la depozitele de stocare și capacitățile bidirecționale;

5) să ia în calcul capacitățile maxime de interconexiune la fiecare punct de intrare și de ieșire la/de la frontiera țării, precum și să țină cont de modificările preconizate în ceea ce privește construcția de noi interconexiuni și implementarea diverselor proiecte de infrastructură, care vor contribui la îmbunătățirea și diversificarea ofertei în legătură cu aprovizionarea cu gaze naturale pe termen mediu și lung și care, prin urmare, vor influența asupra securității aprovizionării cu gaze naturale;

6) să ia în calcul riscurile economice, politice și deficiențele sistemelor de reglementare, care decurg din tensiunile politice între țări, care sînt determinate de rivalități geopolitice, de monopol, de preț, de cantitate etc.

3. La evaluarea riscurilor trebuie identificate posibilele scenarii de risc, care pot duce la creșterea excepțională a cererii de gaze naturale, la întreruperea furnizării gazelor naturale din import sau la afectarea livrării gazelor naturale pe teritoriul Republicii Moldova, cauza și durata acestora, precum și situația existentă pe piața gazelor naturale, caracterizată prin lipsa producerii locale de gaze naturale și lipsa capacităților de stocare a gazelor naturale. Astfel, în cazul Republicii Moldova la stabilirea principalelor scenarii de risc care pot afecta în mod substanțial securitatea aprovizionării cu gaze naturale pot fi luate în considerare următoarele aspecte:

1) defecțiuni tehnice ale conductelor de transport al gazelor naturale din import, situate în afara țării;

2) defecțiuni tehnice în sistemul național de transport al gazelor naturale;

3) condiții meteo extreme, indicate în punctul 32 din Regulamentul privind situațiile excepționale pe piața gazelor naturale, care duc la creșterea excepțională a cererii de gaze naturale;

4) sistări în furnizarea gazelor naturale din import pe una sau pe ambele direcții de import (din Vest sau din Est).

4. La evaluarea riscurilor se determină nivelul de criză și posibilele consecințe ale apariției riscurilor, precum și măsurile necesare pentru reducerea acestora la minimum.

5. În conformitate cu prezentul Regulament, riscurile pot fi grupate în trei niveluri principale de criză, după cum urmează:

1) nivelul de alertă timpurie (în continuare – *alertă timpurie*): în cazul în care există informații sigure cu privire la faptul că ar putea avea loc un eveniment care ar putea afecta aprovizionarea cu gaze naturale și care ar putea duce la apariția situației de alertă sau de urgență. Nivelul de alertă timpurie poate fi activat printr-un mecanism de alertă timpurie;

2) nivelul de alertă (în continuare – *alertă*): în cazul în care a apărut o cerere excepțional de mare de gaze naturale sau în cazul în care a fost întreruptă furnizarea gazelor naturale, circumstanțe care afectează aprovizionarea cu gaze naturale, iar piața de gaze naturale este încă în măsură să gestioneze întreruperea sau cererea respectivă fără a fi nevoie să se recurgă la măsuri care nu se bazează pe mecanisme de piață;

3) nivelul de urgență (în continuare – *situație de urgență*): în cazul în care a apărut una din următoarele situații: cererea de gaze naturale este excepțional de mare , a avut loc o întrerupere a furnizării gazelor naturale din import sau în alte situații în care a fost afectată livrarea gazelor naturale pe teritoriul Republicii Moldova, iar oferta de gaze naturale este insuficientă pentru a satisface cererea rămasă neacoperită, deși toate măsurile bazate pe mecanisme de piață au fost implementate, fapt care necesită introducerea de măsuri suplimentare, care nu sînt bazate pe mecanisme de piață în scopul de a garanta aprovizionarea cu gaze naturale, în special pentru consumatorii protejați.

6. La evaluarea riscurilor, organul central de specialitate trebuie să țină cont de prevederile planurilor de dezvoltare a rețelelor de transport al gazelor naturale pentru 10 ani, a planurilor de dezvoltare a rețelelor de distribuție a gazelor naturale pentru 3 ani, elaborate de operatorii de sistem și aprobate de ANRE în conformitate cu Legea nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale, de progresele înregistrate în legătură cu efectuarea investițiilor necesare pentru a îndeplini standardul privind infrastructura, stabilit în capitolul 4 din prezentul Regulament, precum și de dificultățile specifice ale țării, cum ar fi lipsa capacităților de producere, lipsa capacităților de stocare a gazelor naturale și alte dificultăți.

7. La evaluarea riscurilor, organul central de specialitate indică dacă există congestii în rețelele de gaze naturale și dacă infrastructura sistemului de gaze naturale, în special rețelele de transport al gazelor naturale, are capacitatea de a adapta fluxurile de gaze naturale în cazul unui scenariu care implică afectarea infrastructurii principale a sistemului de gaze naturale.

8. Evaluarea riscurilor se efectuează de către organul central de specialitate în baza informației solicitate de acesta și prezentate de întreprinderile de gaze naturale, în special de operatorii sistemelor de transport, precum și de ANRE.

9. Întreprinderile de gaze naturale, consumatorii industriali și organizațiile care promovează interesele consumatorilor, la solicitarea organului central de specialitate, prezintă toate informațiile necesare pentru evaluarea riscurilor. Organul central de specialitate cooperează cu ANRE la evaluarea riscurilor.

10. Organul central de specialitate efectuează evaluarea riscurilor o dată la 2 ani, pînă la data de 30 septembrie a anului în cauză. Rezultatele evaluării riscurilor se reflectă în Planul de acțiuni preventive.

11. Organul central de specialitate este în drept să solicite analizele de risc ale întreprinderilor de gaze naturale și ale participanților la piața de gaze naturale, precum și orice date suplimentare necesare pentru elaborarea Raportului de monitorizare privind securitatea aprovizionării cu gaze naturale.

[anexa nr.2](#)

[Anexa nr.2 modificată prin HG606 din 24.08.22, MO267-273/26.08.22 art.678; în vigoare 26.08.22]

PLANUL DE ACȚIUNI pentru situații excepționale pe piața gazelor naturale

I. DISPOZIȚII GENERALE

1. Planul de acțiuni pentru situații excepționale pe piața gazelor naturale (în continuare – *Plan de acțiuni*) are ca scop stabilirea unor măsuri preventive care vizează asigurarea securității aprovizionării cu gaze naturale prin asigurarea funcționării corecte și continue a pieței interne de gaze naturale; stabilirea unor măsuri de urgență care urmează să fie puse în aplicare în cazul în care piața gazelor naturale nu mai este în măsură să furnizeze consumatorilor cantitățile necesare de gaze naturale, precum și stabilirea clară și neechivocă a responsabilităților și coordonarea activităților întreprinderilor de gaze naturale atât în termeni de acțiune preventivă, precum și în ceea ce privește reacția la întreruperile efective în aprovizionarea cu gaze naturale.

2. Prezentul Plan de acțiuni este constituit din două părți:

1) Planul de acțiuni preventive reflectă rezultatele evaluării riscurilor asociate securității aprovizionării cu gaze naturale și include măsurile preventive ce se impun a fi întreprinse pentru prevenirea situațiilor excepționale pe piața gazelor naturale, prin eliminarea sau reducerea riscurilor identificate;

2) Planul de urgență conține măsurile ce trebuie să fie luate în cazul apariției unei situații excepționale pe piața gazelor naturale, pentru a înlătura sau minimiza impactul întreruperii în aprovizionarea cu gaze naturale.

Secțiunea 1

Planul de acțiuni preventive

II. PREVEDERI GENERALE

3. Prezentul Plan de acțiuni preventive reflectă rezultatele evaluării riscurilor asociate securității aprovizionării cu gaze naturale și include măsurile preventive, ce se impun a fi întreprinse pentru prevenirea situațiilor excepționale pe piața gazelor naturale prin eliminarea sau reducerea posibilității apariției riscurilor identificate. Prezentul Plan de acțiuni preventive conține:

1) analiza situației existente pe piața gazelor naturale, precum și descrierea problemelor majore ale sistemului de gaze naturale din Republica Moldova;

2) rezultatele identificării și evaluării riscurilor asociate securității aprovizionării cu gaze naturale;

3) informațiile cu privire la măsurile, volumele de gaze naturale, capacitățile și timpul necesar pentru îndeplinirea standardelor privind infrastructura și privind securitatea aprovizionării cu gaze naturale, stabilite în Regulamentul privind

situațiile excepționale pe piața gazelor naturale, obligațiile impuse întreprinderilor de gaze naturale și altor organe și autorități publice de resort, inclusiv în legătură cu funcționarea sigură și fiabilă a rețelelor de gaze naturale;

4) informațiile cu privire la interconexiunile existente și viitoare, inclusiv cu privire la cele care oferă acces la rețelele de gaze naturale ale Uniunii Europene, cu privire la fluxurile transfrontaliere, precum și cu privire la accesul transfrontalier la depozitele de stocare și capacitatea fizică de a transporta gazele naturale în ambele direcții (capacitate bidirecțională);

5) alte măsuri preventive precum necesitatea de a dezvolta interconexiunile cu țările vecine, necesitatea de stocare a gazelor naturale și de diversificare a rutelor și surselor de aprovizionare cu gaze naturale în vederea gestionării riscurilor identificate în legătură cu asigurarea aprovizionării cu gaze naturale a tuturor consumatorilor cât mai mult timp posibil;

6) măsurile și acțiunile de reducere a potențialului impact al perturbărilor în aprovizionarea cu gaze naturale asupra sectorului termoelectric și asupra sectorului electroenergetic;

7) mecanismele care urmează să fie aplicate în cadrul colaborării cu statele vecine;

8) informațiile privind obligațiile de serviciu public legate de securitatea aprovizionării cu gaze naturale etc.

4. Prezentul Plan de acțiuni preventive se bazează, în primul rând, pe măsuri bazate pe mecanisme de piață, luând în considerare atât efectele asupra consumatorilor și asupra funcționării pieței gazelor naturale, cât și impactul asupra economiei naționale. Planul de acțiuni preventive se actualizează de către organul central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei (în continuare –*organul central de specialitate*) o dată la doi ani, dacă împrejurările nu impun o actualizare mai frecventă, astfel încât să reflecte versiunea actualizată a evaluării riscurilor.

III. RISCURILE ASOCIATE SECURITĂȚII APROVIZIONĂRII CU GAZE NATURALE ȘI SCENARIILE DE RISC

5. Prezentul Plan de acțiuni preventive a fost elaborat după efectuarea analizei situației existente în sectorul gazelor naturale, identificarea problemelor și a riscurilor asociate securității aprovizionării cu gaze naturale, cu utilizarea datelor statistice furnizate de Biroul Național de Statistică, a datelor deținute de organul central de specialitate, precum și a informației și datelor prezentate de Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică (în continuare –*ANRE*), de SA „Moldovagaz” și de la alți participanți la piața gazelor naturale, ținându-se seama totodată de direcțiile prioritare ale politicii de stat, stabilite în strategiile și documentele de politici în domeniul energiei. Descrierea situației existente și a caracteristicilor sectorului de gaze naturale este reflectată în anexa la prezentul Plan de acțiuni

3.1.Riscurile asociate securității aprovizionării cu gaze naturale și rezultatele evaluării acestora

6. Republica Moldova nu dispune de surse interne de aprovizionare cu gaze naturale, nu dispune de capacități de stocare a gazelor naturale și nici de capacități pentru aprovizionare cu gaze naturale lichefiate (GNL). Astfel, actualmente țara noastră depinde în cvasitotalitate de aprovizionarea cu gaze naturale dintr-o singură sursă – importul a 99,9% de gaze naturale de la SAP „Gazprom” din Federația Rusă. Aceasta deși a fost construită interconexiunea Iași-Ungheni.

7. Riscurile tehnice ce pot surveni în legătură cu starea rețelelor de transport și de distribuție a gazelor naturale nu pot avea un impact determinant în declanșarea unei crize aprofundate în aprovizionarea cu gaze naturale, întrucât operatorul sistemului de transport, SRL „Moldovatrangaz”, și operatorii sistemelor de distribuție dispun de toate mijloacele și procedurile necesare pentru întreținerea în stare tehnică normală a rețelelor de gaze naturale, precum și pentru o intervenție promptă în cazul apariției unor defecțiuni pe anumite porțiuni ale rețelelor de transport al gazelor naturale sau în rețelele de distribuție a gazelor naturale, astfel încât durata maximă de restabilire să nu depășească 72 ore și să nu afecteze aprovizionarea cu gaze naturale a consumatorilor protejați.

8. Este de menționat că toate conductele magistrale au fost supuse anterior unor testări în scopul evaluării stării de coroziune și a stratului protector al acestora. Ca rezultat, s-a stabilit că starea tuturor conductelor magistrale de gaze naturale care traversează teritoriul țării este satisfăcătoare, cu excepția conductelor de gaze naturale Odesa-Chișinău și Chișinău-Rîbnița. Conducta de gaze naturale Odesa-Chișinău a fost construită 50 ani în urmă, iar din anul 1992 nu a fost utilizată pentru a importa gaze naturale în Republica Moldova. Conducta de gaze naturale Chișinău-Rîbnița este exploatată de peste 30 de ani și, conform stării tehnice, necesită a fi înlocuită sau trecută în categoria a II-a, cu presiunea de lucru pînă la 2,5 MPa. Mai mult, porțiunea conductei respective de lîngă satul Buneți se află într-o zonă cu alunecări de teren și necesită a fi înlocuită. Totodată, la înlocuirea conductelor de gaze naturale menționate trebuie să se ia în calcul și necesitatea asigurării securității aprovizionării cu gaze naturale, cât și factorul fezabilității economice a acestora, avînd în vedere existența conductei de gaze naturale Tocuz-Căinari-Mereni și construcția planificată a conductei Ungheni-Chișinău.

9. Sistemul de gaze naturale al Republicii Moldova poate fi afectat preponderent de factorii externi, dar și interni ce țin, în mare parte, de importul gazelor naturale din Federația Rusă. Printre principalii factori de risc care influențează securitatea aprovizionării cu gaze naturale pot fi enumerați riscul sistării furnizării gazelor naturale din cauza datoriilor față de SAP „Gazprom” și înrăutățirea relațiilor dintre Federația Rusă și Ucraina în ceea ce privește tranzitul gazelor naturale pe teritoriul Ucrainei, precum și posibilele atacuri, inclusiv teroriste,

asupra conductelor magistrale din Ucraina prin care se transportă gazele naturale în țările europene, inclusiv în Republica Moldova.

10. În conformitate cu prevederile Regulamentului privind situațiile excepționale pe piața gazelor naturale, la identificarea și evaluarea riscurilor asociate securității aprovizionării cu gaze naturale (în continuare –*riscuri*) au fost luate în considerare cele două cazuri de sistare (în 1992 și în 2009) a livrării gazelor naturale de către Federația Rusă, precum și:

- 1) scenariile posibile de risc, care pot duce la întrerupere în aprovizionare cu gaze naturale sau la creșterea excepțională a cererii de gaze naturale, cauza apariției, durata posibilă și nivelul de criză ce poate surveni în cazul apariției acestor riscuri;
- 2) standardul privind infrastructura;
- 3) standardul privind aprovizionarea cu gaze naturale;
- 4) configurația rețelelor de transport al gazelor naturale, interconexiunile și fluxurile transfrontaliere de gaze naturale, contribuția gazelor naturale în structura energetică națională;
- 5) alte circumstanțe naționale și regionale relevante.

3.2. Scenariile de risc și rezultatele evaluării acestora

11. Ținând cont de contextul local și regional privind aprovizionarea cu gaze naturale, inclusiv de cazurile de sistare a furnizării gazelor naturale din import, precum și de amenințările de sistare a furnizării gazelor naturale din import, la evaluarea riscurilor, au fost identificate 5 scenarii principale de risc care pot duce la afectarea aprovizionării cu gaze naturale, la limitarea sau sistarea furnizării gazelor naturale din import sau la creșterea excepțională a cererii de gaze naturale pe piața internă de gaze naturale, după cum urmează:

Scenariul 1: Existența defecțiunilor tehnice pe direcțiile de transport al gazelor naturale (din import). Acestui scenariu îi pot fi atribuite defecțiunile care pot apărea în rețelele de transport al gazelor naturale altele decât rețelele de transport amplasate pe teritoriul Republicii Moldova, adică defecțiunile apărute înainte de preluarea gazelor naturale în rețelele naționale de transport al gazelor naturale.

Scenariul 2: Existența defecțiunilor tehnice în sistemul național de transport al gazelor naturale. Acestui scenariu îi pot fi atribuite defecțiunile tehnice în conductele magistrale și în gazoducte-branșamente, în stațiile de comprimare, de predare și de măsurare, și în alte instalații ale rețelelor de transport al gazelor naturale.

Scenariul 3: Apariția condițiilor meteo extreme. Din această categorie fac parte condițiile meteo cu valori scăzute ale temperaturii medii sub minus 15⁰ C în perioada rece al anului și într-un interval de timp de cel puțin 7 zile sau, cu alte cuvinte, condițiile meteo extreme în perioada de iarnă care provoacă o creștere semnificativă a consumului de gaze naturale utilizate pentru încălzire.

Scenariu 4: Limitarea furnizării gazelor naturale din import fără să existe defecțiuni tehnice pe direcțiile de transport al gazelor naturale (din import) sau

defecțiuni tehnice în rețelele de transport al gazelor naturale. Acestui scenariu îi pot fi atribuite riscurile de limitare a furnizării gazelor naturale spre Europa și, respectiv spre Republica Moldova, din cauza neînțelegerilor sau a tensiunilor în relațiile politice și comerciale dintre Federația Rusă și Ucraina, precum și posibila limitare a furnizării gazelor naturale Republicii Moldova din cauza existenței datoriilor furnizorului principal SA „Moldovagaz” față de SAP „Gazprom”.

Scenariul 5: Sistarea furnizării gazelor naturale din import fără să existe defecțiuni tehnice pe direcțiile de transport al gazelor naturale (din import) sau defecțiuni tehnice în sistemul național de transport al gazelor naturale. Acestui scenariu îi pot fi atribuite situațiile descrise în scenariul 4.

Scenariile de risc menționate, probabilitatea apariției acestora și consecințele care pot surveni ca rezultat al apariției riscurilor identificate sînt prezentate în tabelul 1.

Tabelul 1

Scenariile de risc, probabilitatea și consecințele apariției riscurilor

Scenariu de risc	Proveniență	Probabilitate	Perioadă de timp	Consecințe	Deficit estimat în aprovizionarea cu gaze naturale	
					total	consumatori protejați
Scenariul 1	a) Existența defecțiunilor tehnice pe direcția gazoductului Ananiev–Tiraspol–Ismail, situat în afara țării. Risc tehnic extern.	Mică	Termen mediu	Nesemnificative sau lipsesc	0 Aprovizionarea prin Ananiev–Cernăuți–Bogorodicieni; Șebelinka–Dnepropetrovsk – Krivoi Rog – Ismail și Razdelinaia–Ismail	0
	b) Existența defecțiunilor tehnice pe direcția gazoductelor Șebelinka–Dnepropetrovsk – Krivoi Rog–Ismail și Razdelinaia–Ismail, situate în afara țării. Risc tehnic extern.	Mică	Termen mediu	Nesemnificative	0 Aprovizionarea prin Ananiev–Cernăuți–Bogorodicieni și Ananiev–Tiraspol–Ismail	0
	c) Existența defecțiunilor tehnice pe direcția gazoductului Ananiev–Cernăuți–Bogorodicieni, situat în afara țării. Risc tehnic extern	Mică	Termen mediu	Nesemnificative	0 Aprovizionarea prin Ananiev–Tiraspol–Ismail; Șebelinka–Dnepropetrovsk – Krivoi Rog–Ismail și Razdelinaia–Ismail	0

Scenariul 2	a) Existența defecțiunilor tehnice în sistemul național de transport (gazoductul Ananiev–Tiraspol – Ismail). Risc tehnic intern.	Foarte mică	Termen mediu (max. 15 zile)	Nesemnificative sau lipsesc	0 Aprovizionarea prin Ananiev-Cernăuți-Bogorodicieni;Șebelinka – Dnepropetrovsk – Krivoi Rog – Ismail și Razdelinaia–Ismail	0
	b) Existența defecțiunilor tehnice în sistemul național de transport (gazoductele Șebelinka – Dnepropetrovsk – Krivoi Rog – Ismail și Razdelinaia – Ismail). Risc tehnic intern.	Foarte mică	Termen mediu (max. 15 zile)	Nesemnificative	0 Aprovizionarea prin Ananiev –Cernăuți – Bogorodicieniși Ananiev –Tiraspol – Ismail	0
	c) Existența defecțiunilor tehnice în sistemul național de transport (gazoductul Ananiev–Cernăuți–Bogorodicieni). Risc tehnic intern.	Foarte mică	Termen mediu (max. 15 zile)	Nesemnificative	0 Aprovizionarea prin Ananiev –Tiraspol – Ismail;Șebelinka – Dnepropetrovsk – Krivoi Rog – Ismail și Razdelinaia–Ismail	0
	d) Existența defecțiunilor tehnice în sistemul național de transport (alte rețele decât conductele de gaze naturale magistrale). Risc tehnic intern	Medie	Termen scurt (max. 72 ore)	Moderate	Deficit pentru consumatorii din zona amplasării rețelei avariate	Deficit pentru consumatorii din zona amplasării rețelei avariate
Scenariul 3	Apariția condițiilor meteo extreme, cu temperaturi medii de minus 15°C. Risc meteo	Medie	a) Termen scurt (max. 7 zile)	Moderate	15 mil. m ³	0
		Mică	b) Termen mediu (max. 30 de zile)	Semnificative	30,1 mil.m ³	8,3 mil. m ³

Scenariul 4	a) Limitarea furnizării gazelor naturale din cauza neînțelegerilor sau a tensiunilor în relațiile politice și comerciale dintre Federația Rusă și Ucraina. Risc politic/comercial extern	Medie	Termen mediu (până la 30 de zile)	De la semnificative până la grave	La fiecare 10% limitări, deficit de 16 -18 mil. m ³ iarna și 3-8 mil. m ³ în alte perioade ale anului	Deficit în cazul limitării în perioada de iarnă în proporții mai mari de 60% (la fiecare 10% peste 60% - 7 mil.m ³)
	b) Limitarea furnizării gazelor naturale din cauza datoriilor Republicii Moldova față de SAP,,Gazprom”. Risc politic/comercial extern	Medie	Termen mediu (până la 30 de zile)	De la semnificative până la grave	La fiecare 10% limitări, deficit de 16 -18 mil. m ³ iarna și 3-8 mil. m ³ în alte perioade ale anului	În cazul limitării în perioada de iarnă în proporții mai mari de 60% (la fiecare 10% peste - 7 mil.m ³)
Scenariul 5	a) Sistarea furnizării gazelor naturale din cauza neînțelegerilor sau a tensiunilor în relațiile politice și comerciale dintre Federația Rusă și Ucraina. Risc politic/comercial extern	Medie	Termen mediu (până la 30 de zile)	Foarte grave	Iarna:165 -180 mil. m ³ . Alte perioade ale anului: 30-80 mil.m ³ .	Iarna: 71-80 mil m ³ . Alte perioade ale anului: 13-34 mil.m ³
	b) Sistarea furnizării gazelor naturale din cauza datoriilor Republicii Moldova față de SAP,,Gazprom”. Risc politic/comercial intern și extern	Medie	Termen mediu (până la 30 de zile)	Foarte grave	Iarna:165-180 mil. m ³ . Alte perioade ale anului: 30-80 mil.m ³	Iarna: 70-80 mil m ³ Alte perioade ale anului: 13-34 mil.m ³

Sursa: SA „Moldovagaz”

12.În ceea ce privește rețelele de distribuție a gazelor naturale, apariția unei posibile defecțiuni, ținând cont de configurația acestora, va determina doar o limitare temporară a livrării gazelor naturale și doar pentru o anumită parte a consumatorilor din zona respectivă.

13. La evaluarea riscurilor, de asemenea, au fost luate în considerare probabilitatea apariției riscurilor, precum și eventualele consecințe asupra aprovizionării cu gaze naturale în cazul apariției riscurilor, după cum urmează:

1) probabilitatea apariției riscurilor identificate:

a) *foarte mică* – este foarte puțin probabil că incidentul va avea loc pe parcursul următorilor 10 ani;

b) *mică* – este puțin probabil ca riscul să apară pe parcursul următorilor 5 ani;

c) *medie* – este probabil ca riscul să apară pe parcursul următorilor 5 ani;

d) *ridică* – este probabil ca riscul să apară pe parcursul următorilor 3 ani;

e) *foarte ridicată* – există certitudinea apariției riscului în viitorul apropiat;

2) consecința asupra aprovizionării cu gaze naturale în cazul apariției riscurilor identificate:

a) *ne semnificativă* – atunci când riscul survenit duce la o mică perturbare care poate fi gestionată ușor de întreprinderile de gaze naturale, prin aplicarea de măsuri operative, iar aprovizionarea consumatorilor cu gaze naturale nu este afectată;

b) *moderată* – atunci când riscul survenit afectează aprovizionarea cu gaze naturale, dar situația poate fi rezolvată prin aplicarea măsurilor bazate pe mecanisme de piață, consumatorii nefiind afectați semnificativ;

c) *semnificativă* – atunci când riscul survenit afectează semnificativ aprovizionarea cu gaze naturale, iar măsurile bazate pe mecanisme de piață nu mai sînt suficiente și este necesară aplicarea măsurilor de urgență pentru asigurarea aprovizionării cu gaze naturale a consumatorilor afectați;

d) *gravă* – atunci când riscul survenit provoacă întreruperi grave în aprovizionarea cu gaze naturale și este necesară introducerea măsurilor de urgență pentru a asigura aprovizionarea cu gaze naturale cel puțin a consumatorilor protejați;

e) *foarte gravă* – atunci când, ca rezultat al apariției riscului, aprovizionarea cu gaze naturale este afectată în mare parte sau totalmente și este necesară aplicarea măsurilor de urgență pentru restabilirea aprovizionării cu gaze naturale a consumatorilor în termen cît mai restrîns.

14. Rezultatele evaluării calitative a riscurilor identificate sînt reprezentate în matricea riscurilor (a se vedea figura 1). Pe axa **X** a matricei sînt prezentate consecințele (cu creșterea daunelor de la stînga la dreapta), care pot avea loc în cazul apariției riscurilor privind securitatea aprovizionării cu gaze naturale, iar pe axa **Y** este prezentată probabilitatea de apariție a riscurilor (cu o creștere a probabilităților de jos în sus). Produsul cartezian al ambelor axe oferă toate combinațiile posibile de probabilități și consecințe, adică severitatea combinației probabilitate-consecință.

Figura 1. Matricea riscurilor identificate

Probabilitatea (axa Y)	Severitatea probabilitate-consecință				
<i>Foarte ridicată</i>					
<i>Ridică</i>					
<i>Medie</i>		Scenariul 2(d) Scenariu 3 (a)	Scenariul 4 (a,b)	Scenariul 4 (a,b)	Scenariul 5 (a,b)
<i>Mică</i>	Scenariul 1(a,b,c);		Scenariul 3 (b)		
<i>Foarte mică</i>	Scenariul 2 (a,b,c)				
Consecința (axa X)	<i>Nesemnificativă</i>	<i>Moderată</i>	<i>Semnificativă</i>	<i>Gravă</i>	<i>Foarte gravă</i>

15. În matricea riscurilor prezentată în figura 1, fiecare combinație probabilitate – consecință (severitatea) este indicată în cod de culoare verde – galben – roșu, după cum urmează:

Culoarea	Severitatea
	Joasă
	Medie
	Ridică

3.3. Standardul privind infrastructura

16. În conformitate cu Regulamentul privind situațiile excepționale pe piața gazelor naturale, respectarea standardului privind infrastructura este una dintre condițiile de bază pentru asigurarea securității aprovizionării cu gaze naturale. Potrivit standardului privind infrastructura, în cazul afectării infrastructurii principale a sistemului de gaze naturale, infrastructura rămasă disponibilă trebuie să dispună de capacitatea de a asigura volumul total de gaze naturale pentru zona luată în calcul, necesar pentru o zi de cerere de gaze naturale excepțional de mare, constatată statistic o dată la 20 de ani.

17. Capacitatea infrastructurii sistemului de gaze naturale rămase disponibile se determină în conformitate cu criteriul „N-1”, care definește capacitatea tehnică a infrastructurii sistemului de gaze naturale necesară pentru a satisface cererea totală de gaze naturale a Republicii Moldova în cazul afectării infrastructurii principale a sistemului de gaze naturale pentru o zi de cerere de gaze naturale excepțional de mare, constatată statistic o dată la 20 de ani. Standardul privind infrastructura se consideră respectat atunci când rezultatul criteriului „N-1”, calculat conform formulei de mai jos, este cel puțin egal cu 100%, adică:

$$N - 1 = \frac{EPm + Pm + Sm - Im}{D_{max}} \times 100, \quad N-1 \geq 100\%.$$

Totodată, în cazul în care se demonstrează că o întrerupere a aprovizionării cu gaze naturale poate fi compensată în mod suficient și în timp util prin măsuri

adecvate bazate pe cererea de pe piața gazelor naturale, atunci criteriul „N-1” se va calcula în conformitate cu următoarea formulă:

$$N - 1 = \frac{EP_m + P_m + S_m - I_m}{D_{max} - Def} \times 100, \quad N-1 \geq 100\%,$$

unde:

EP_m – capacitatea tehnică a tuturor punctelor de intrare (mil. m³/zi), cu excepția capacității tehnice a instalațiilor de producere (P_m) și a depozitelor de stocare (S_m), adică suma capacităților tehnice ale tuturor punctelor de intrare de la frontieră, prin care este posibilă aprovizionarea cu gaze naturale a Republicii Moldova;

P_m – capacitatea tehnică maximă de producere (mil. m³/zi), ce reprezintă suma capacităților zilnice maxime de producere ale tuturor instalațiilor de producere capabile să aprovizioneze Republica Moldova cu gaze naturale;

S_m – capacitatea tehnică maximă de extracție din depozitele de stocare (mil. m³/zi), ce reprezintă suma capacităților tehnice zilnice maxime de extracție din toate depozitele de stocare, ținând cont de caracteristicile fizice ale fiecărui depozit de stocare;

I_m – capacitatea tehnică a infrastructurii principale a sistemului de gaze naturale (mil. m³/zi), cu cea mai mare capacitate de aprovizionare a Republicii Moldova. În cazul în care mai multe conducte de gaze naturale sînt racordate la aceeași infrastructură, în amonte sau în aval, și nu pot fi exploatate separat, sînt considerate o singură infrastructură;

D_{max} – cererea zilnică totală de gaze naturale (în mil. m³/zi) pe parcursul unei zile cu cerere de gaze naturale excepțional de mare, constatată statistic o dată la 20 de ani;

Def – partea (în m³/zi) din **D_{max}** care, în cazul unei întreruperi în aprovizionarea cu gaze naturale, poate fi acoperită în mod eficient și în timp util cu măsuri ce se referă la cerere, bazate pe mecanisme de piață (de exemplu, prin aplicarea contractelor de furnizare întreruptibilă a gazelor naturale).

18. În conformitate cu prezentul Plan de acțiuni preventive, pentru determinarea criteriului „N-1”, au fost aplicați indicatorii infrastructurii sistemului de gaze naturale al Republicii Moldova stabiliți în tabelul 2.

Tabelul 2

**Indicatorii infrastructurii sistemului de gaze naturale
al Republicii Moldova**

Indicatori	Valoarea , mil. m ³ /zi	Explicații
1.Capacitatea tehnică a tuturor punctelor de intrare, la frontiera Republicii Moldova – $EP_{m,total}$	121,3	
Inclusiv:		
conducta de gaze naturale Șebelinka – Dnepropetrovsk – Krivoi Rog – Ismail și Razdelinaia–Ismail	43,3	

conducta de gaze naturale Ananiev – Tiraspol – Ismail	55,0	
conducta de gaze naturale Ananiev-Cernăuți-Bogorodicieni	23,0	
conducta de gaze naturale Iași-Ungheni	0	Capacitatea tehnică a interconexiunii Iași-Ungheni este de 1,5 mlrd. m ³ /an, însă această capacitate va putea fi utilizată doar după dezvoltarea capacităților de transport și a stațiilor de comprimare în România, precum și a capacităților de transport al gazelor naturale în Republica Moldova pe direcția Ungheni-Chișinău
2. Capacitatea tehnică maximă de producere (P _m)	0	Capacitatea este foarte mică și, astfel, practic nu influențează la determinarea criteriului „N-1”
3. Capacitatea tehnică maximă de extracție din depozitele de stocare (S _m)	0	Moldova nu dispune de capacități de stocare a gazelor naturale
4. Capacitatea tehnică a infrastructurii principale (I _m)	55,0	Infrastructura principală este gazoductul Ananiev –Tiraspol – Ismail, care are cea mai mare capacitate tehnică
5. Cererea zilnică excepțional de înaltă(D _{max})	8,9	Cel mai mare consum zilnic înregistrat la data de 2 februarie 2012.
6. Cererea zilnică, ce poate fi acoperită cu măsuri bazate pe mecanisme de piață (D _{ef})	0	Nu există contracte încheiate cu consumatori în condiții de furnizare întreruptibilă

Sursa: SA „Moldovagaz”

19.Aplicînd valorile indicatorilor infrastructurii sistemului de gaze naturale, la determinarea criteriului „N-1” s-a obținut următorul rezultat:

$$N - 1 = \frac{EPm + Pm + Sm - Im}{D_{max-Def}} \times 100 = \frac{121,3+0+0-55}{8,9} \times 100 = 744,9 \ %.$$

20. Rezultatul obținut prin aplicarea criteriului „N-1” (744,9%) demonstrează că sistemul de gaze naturale al Republicii Moldova întrunește cerințele standardului privind infrastructura și este capabil să asigure transportul volumului necesar de gaze naturale pentru a satisface necesarul de gaze naturale pentru o zi cu ocerere de gaze naturale excepțional de mare, chiar și în cazul ieșirii din funcțiune a infrastructurii principale a sistemului de gaze naturale – a conductei de gaze naturale Ananiev–Tiraspol–Ismail, care are cea mai mare capacitate tehnică.

21. Este necesar de menționat că prin conducta de gaze naturale Ananiev–Tiraspol–Ismail se asigură, în primul rînd, transportul gazelor naturale în regim de tranzit spre țările balcanice. Luînd în considerare acest fapt, se estimează că valoarea **D_{max}**, în comun cu tranzitul, este de 64,6 mil m³/zi, iar conform calculelor efectuate în baza formulei de mai jos, criteriul „N-1” va fi de 102,6%.

$$N - 1 = \frac{EPm + Pm + Sm - Im}{D_{max-Def}} \times 100 = \frac{121,3+0+0-55}{64,6} \times 100 = 102,6\%.$$

22. Astfel, și în acest caz se poate conchide că, în cazul ieșirii din funcțiune a conductei de gaze naturale Ananiev–Tiraspol–Ismail, infrastructura rămasă disponibilă a sistemului de gaze naturale dispune de capacitatea necesară atît pentru

aprovizionarea cu gaze naturale a consumatorilor din țară, cât și pentru asigurarea livrării continue și neîntrerupte a gazelor naturale în regim de tranzit spre țările balcanice.

3.4. Standardul privind aprovizionarea cu gaze naturale

23. Conform Regulamentului privind situațiile excepționale pe piața gazelor naturale, respectarea standardului privind aprovizionarea cu gaze naturale reprezintă o altă condiție necesară pentru asigurarea securității aprovizionării cu gaze naturale. Potrivit standardului privind aprovizionarea cu gaze naturale, întreprinderile de gaze naturale sînt obligate să întreprindă măsurile necesare pentru a asigura aprovizionarea cu gaze naturale a consumatorilor protejați în următoarele cazuri:

- 1) temperaturi extreme pentru o perioadă de vîrf de 7 zile calendaristice, constatate statistic o dată la 20 de ani;
- 2) orice perioadă de cel puțin 30 de zile calendaristice în care cererea de gaze naturale este excepțional de mare, constatată statistic o dată la 20 de ani;
- 3) o perioadă de cel puțin 30 de zile calendaristice, în cazul afectării infrastructurii principale a sistemului de gaze naturale în condiții de iarnă normale.

24. Se consideră consumatori protejați următoarele categorii de consumatori finali:

- 1) toți consumatorii casnici ale căror instalații de gaze naturale sunt racordate la rețelele de distribuție a gazelor naturale;
- 2) prestatorii de servicii sociale esențiale care au legătură cu asistența medicală, asistența socială esențială, de urgență, de securitate, cu educația sau cu administrația publică și întreprinderile mici și mijlocii cu un consum mediu zilnic mai mic de 600 m³/zi, racordate la rețelele de distribuție a gazelor naturale;
- 3) centralele electrice cu termoficare și/sau centralele termice racordate la o rețea de transport sau de distribuție a gazelor naturale, care livrează energie termică în sistemul centralizat de alimentare cu energie termică sau care livrează energie termică pentru consumatorii indicați la subpunctele 1) și 2), cu condiția că acestea nu pot utiliza alte tipuri de combustibil.

25. Întrucît nu există date concrete privind consumul de gaze naturale în conformitate cu criteriile stabilite prin standardul privind aprovizionarea cu gaze naturale (a se vedea punctele 23 și 24), a fost efectuată analiza consumului de gaze naturale înregistrat pe parcursul ultimilor 6 ani, adică în perioada 2011-2016. Informațiile detaliate cu privire la consumul lunar de gaze naturale în perioada menționată, inclusiv pe categorii de consumatori, sînt reflectate în tabelele 3 și 4.

Tabelul 3

Consumul lunar de gaze naturale în perioada 2011-2016, mil. m³

Luna	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Ianuarie	178,2	164,2	168,0	161,1	160,1	179,3
Februarie	168,5	194,9	131,7	146,7	134,1	119,8
Martie	135,8	111,2	132,7	83,4	115,8	108,2
Aprilie	55,7	43,1	49,4	44,7	61,1	40,4
Mai	36,1	32,5	33,4	35,6	34,9	35,5
Iunie	33,7	30,8	32,8	33,7	32,0	31,9
Iulie	29,5	22,0	23,2	23,2	21,4	25,3
August	28,4	31,4	31,2	32,3	30,8	24,7
Septembrie	36,1	33,7	38,6	39,0	34,5	31,4
Octombrie	63,3	43,4	59,7	69,1	59,7	82,5
Noiembrie	135,9	108,1	87,3	131,7	110,0	125,7
Decembrie	135,3	174,3	157,4	158,5	133,2	160,6
Total livrat anual	1036,4	989,6	945,4	959,0	927,6	965,3

Sursa: SA „Moldovagaz”

Tabelul 4

**Consumul de gaze naturale în perioada 2011-2016,
pe categorii de consumatori, mil. m³**

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Total consum gaze naturale	1036,4	989,6	945,4	959,0	927,6	965,3
inclusiv:						
1. Sectorul energetic,	440,8	429,0	393,5	396,9	398,1	404,3
din care: centrale care pot utiliza alte surse de combustibil pentru producerea energiei (CET)	374,8	361,9	334,3	350,5	337,0	332,3
2. Consumatorii casnici	314	298,9	278,1	277,1	271,6	285,3
3. Instituțiile publice,	52,7	50,4	42,4	42,7	42,7	45,1
din care: prestatoare de servicii sociale indispensabile (estimativ)	5,8	5,5	4,7	4,7	4,7	5,0
4. Alte întreprinderi din sectorul gaze naturale	9,0	19,5	15,4	15,7	15,6	16,3
5. Alți consumatori noncasnici,	219,8	191,8	216,0	226,6	199,7	214,3
din care:						
stații de alimentare auto cu gaze naturale comprimate (SAAGC);	13,6	13,2	13,8	18,3	21,5	24,8
întreprinderi industriale mari (fabrici de sticlă, de ciment, de zahăr etc.);	89,6	75,1	92,7	98,6	74,4	70,2
întreprinderi mici	50,8	47,4	27,1	23,1	17,5	18,6

Sursa: Rapoartele anuale de activitate ale ANRE și informația prezentată de SA „Moldovagaz”

26. La examinarea datelor prezentate în tabelele 3 și 4 rezultă în mod evident că cel mai mare consum de gaze naturale se înregistrează în perioada rece a anului, și anume în lunile ianuarie – februarie, când se consumă 32-36% din consumul total anual de gaze naturale, după care urmează lunile noiembrie, decembrie și martie în

care consumul de gaze naturale este puțin mai mic. Per total, în cele 5 luni din perioada rece a anului consumul de gaze naturale constituie 70-76 % din consumul total anual. Aceasta deoarece majoritatea categoriilor de consumatori utilizează gazele naturale preponderent pentru producerea energiei termice, iar în cazul CET-urilor – și pentru producerea în regim de cogenerare a energiei electrice.

27. Ca urmare a analizei consumului de gaze naturale pe parcursul celor 6 ani, inclusiv pe categorii de consumatori finali, s-au constatat următoarele:

1) consumul mediu zilnic al tuturor consumatorilor finali, înregistrat pe parcursul lunilor de iarnă, cu temperaturi normale (în ianuarie, de exemplu), constituie 5,44 mil. m³, din care 2,34 mil. m³ reprezintă consumul mediu zilnic al consumatorilor protejați (cu excepția CET-urilor, SAAGC, a consumatorilor noncasnici care nu se referă la societățile comerciale mici, precum și a instituțiilor publice care nu prestează servicii sociale indispensabile);

2) cel mai mare consum mediu zilnic a fost înregistrat în luna februarie 2012 și este egal cu 6,72 mil. m³, din care 2,9 mil. m³ constituie consumul consumatorilor protejați. În aceeași lună a fost înregistrat și cel mai mare consum lunar, de 194,9 mil. m³, din care 83,8 mil. m³ – consumul consumatorilor protejați;

3) un consum excesiv de 8,9 mil. m³ a fost înregistrat pe data de 2 februarie 2012, din care 3,83 mil. m³ – consumul consumatorilor protejați.

28. Totodată, în baza datelor prezentate s-a calculat că, pentru a asigura aprovizionarea cu gaze naturale a consumatorilor protejați conform standardului privind aprovizionarea cu gaze naturale, întreprinderile de gaze naturale urmează să asigure furnizarea gazelor naturale consumatorilor protejați, după cum urmează:

1) în cazul apariției unor temperaturi extreme (temperaturi de minus 15°C și mai jos) – în volum de minim 3,83 mil. m³/zi (față de 2,34 mil. m³ gaze naturale necesare în condiții de iarnă cu temperaturi normale) pe parcursul a cel puțin 7 zile calendaristice. Per total, pentru o perioadă de 7 zile calendaristice va fi nevoie de 26,81 mil. m³, cu 10,43 mil m³ mai mult față de volumele necesare de gaze naturale în condiții de iarnă cu temperaturi normale;

2) în cazul cererii de gaze naturale excepțional de mare – în volum de 2,9 mil. m³/zi în decurs de 30 de zile calendaristice sau 87 mil. m³ în total pe parcursul celor 30 de zile calendaristice, ceea ce reprezintă cu 16,8 mil. m³ mai mult decât volumele necesare de gaze naturale în condiții de iarnă cu temperaturi normale;

3) în cazul defecțiunilor infrastructurii principale a sistemului de gaze naturale – în volum de 2,34 mil. m³/zi în decurs de minimum 30 de zile calendaristice, în condiții de iarnă cu temperaturi normale, sau 70,2 mil. m³ în total pe parcursul celor 30 de zile calendaristice.

29. Ținând cont de condițiile contractuale stabilite la importul gazelor naturale și de situația de pe piața internă a gazelor naturale, putem conchide că furnizorii de gaze naturale, inclusiv SA „Moldovagaz”, sînt în stare să respecte toate cele trei cerințe ale standardului privind aprovizionarea cu gaze naturale:

1) în cazul apariției temperaturilor extreme, pentru acoperirea cererii suplimentare de gaze naturale a consumatorilor protejați în decurs de 7 zile calendaristice, este nevoie de 10,43 mil. m³, ceea ce constituie circa 6% din volumul lunar al gazelor naturale consumate în condiții de iarnă cu temperaturi normale și, practic, se încadrează în limitele admisibile de abateri de la volumul gazelor naturale importate stabilite în contractul de procurare a gazelor naturale din import;

2) în cazul afectării infrastructurii principale a sistemului de gaze naturale, conform calculelor efectuate pentru criteriul „N-1”, sistemul național de transport este capabil să asigure transportul gazelor naturale prin infrastructura rămasă în funcțiune nu numai pentru consumatorii protejați, dar și pentru celelalte categorii de consumatori finali;

3) asigurarea aprovizionării cu gaze naturale a consumatorilor protejați în decurs de 30 de zile calendaristice, în cazul în care cererea de gaze naturale este excepțional de mare, este necesară furnizarea suplimentară a unui volum de gaze naturale, de circa 16,8 mil. m³, ceea ce constituie circa 10% din volumul lunar al gazelor naturale consumate în condiții de iarnă cu temperaturi normale. Astfel, în contextul în care, potrivit contractului de import, depășirea limitei volumului de gaze naturale importate peste nivelul de 5% implică achitarea de penalități, se va alege una din următoarele opțiuni: a) depășirea limitei de 5%, cu achitarea penalităților aferente; b) reducerea stocurilor de gaze naturale din conductele magistrale, amplasate pe teritoriul țării pentru asigurarea livrării gazelor naturale consumatorilor finali.

30. Este imperativă aplicarea măsurilor stabilite în Planul de urgență pentru garantarea aprovizionării cu gaze naturale a consumatorilor protejați, în cazul în care pe piața gazelor naturale există cerere excepțional de mare sau în cazul în care a fost limitată sau sistată livrarea sau furnizarea gazelor naturale, iar oferta de gaze naturale este încă insuficientă pentru a acoperi necesitățile consumatorilor protejați, deși măsurile bazate pe mecanisme de piață au fost epuizate.

3.5. Măsurile preventive și obligațiile întreprinderilor de gaze naturale

31. Ca urmare a analizei situației existente în sectorul gazelor naturale (inclusiv ținând cont de specificul de aprovizionare cu gaze naturale a Republicii Moldova), precum și a rezultatelor obținute la evaluarea riscurilor și a standardelor privind infrastructura și privind aprovizionarea cu gaze naturale, au fost identificate o serie de măsuri preventive care pot elimina sau reduce riscurile. Măsurile preventive pot fi grupate în două categorii: măsuri preventive ce se referă la oferta de gaze naturale și măsuri preventive ce se referă la cererea de gaze naturale.

32. Printre măsurile preventive ce se referă la oferta de gaze naturale pot fi enumerate următoarele:

1) realizarea proiectului investițional privind dezvoltarea și punerea în funcțiune a conductei magistrale Ungheni–Chișinău și diversificarea surselor/rutelor de aprovizionare cu gaze naturale prin interconectarea

rețelelor existente de transport și de distribuție a gazelor naturale pe teritoriul Republicii Moldova;

2) efectuarea lucrărilor de prospecțiune pe teritoriul țării pentru identificarea și exploatarea în perspectivă a zăcămintelor de gaze naturale din sudul țării;

3) încheierea contractelor de procurare a gazelor naturale din import de lungă durată, care să asigure securitatea aprovizionării cu gaze naturale a Republicii Moldova, precum și utilizarea în situații excepționale a stocurilor din conductele magistrale;

4) identificarea de noi rute și/sau surse alternative de import, inclusiv din Europa și Ucraina;

5) efectuarea studiului cu privire la oportunitatea stocării gazelor naturale în depozitele din Bogorodicieni, Ucraina, și, după caz, încheierea unui contract privind prestarea serviciilor de stocare pentru a acoperi vârful de consum și pentru a asigura securitatea aprovizionării cu gaze naturale a consumatorilor din Republica Moldova în cazul survenirii unei situații excepționale pe piața gazelor naturale (în continuare – *situație excepțională*);

6) încheierea cu SAP „Ukrtransgaz”, Ucraina a unui contract privind transportul prin teritoriul Ucrainei a gazelor naturale importate de către Republica Moldova din Federația Rusă sau din alte țări;

7) încheierea, inclusiv la nivel interguvernamental, a unui acord dintre Republica Moldova și Ucraina privind importul și tranzitul gazelor naturale pe teritoriul Ucrainei, precum și privind prestarea Republicii Moldova a serviciilor de stocare a gazelor naturale în depozitele din Bogorodicieni;

8) încheierea cu SAP „Gazprom” a unui contract suplimentar sau introducerea în contractul existent a unei clauze suplimentare cu privire la procurarea gazelor naturale la frontiera Federației Ruse, în cazul sistării livrării gazelor naturale din Federația Rusă prin Ucraina;

9) încheierea de către SRL „Moldovatransgaz” și SAP „Ukrtransgaz” a unui acord de operare pentru punctele de interconexiune dintre sistemele gaze naturale din Republica Moldova și din Ucraina, pentru a asigura posibilitatea transportului gazelor naturale pe traseele existente, inclusiv în regim bidirecțional (revers);

10) examinarea de către SRL „Moldovatransgaz”, SAP „Ukrtransgaz” și SA „Transgaz” (România) a soluțiilor tehnice privind realizarea transportului de gaze naturale în regim bidirecțional (revers) prin SMG Isaccea;

11) promovarea producerii în Republica Moldova a gazelor combustibile din surse regenerabile de energie în vederea livrării acestora în sistemul de gaze naturale;

12) efectuarea unui studiu referitor la oportunitatea realizării proiectelor investiționale privind aprovizionarea cu gaze naturale lichefiate a Republicii Moldova;

13) crearea premiselor necesare pentru dezvoltarea unei piețe interne de gaze naturale concurențiale, cu integrarea ulterioară a acestora pe piața regională și europeană.

33. Din categoria măsurilor preventive ce se referă la cererea de gaze naturale au fost identificate următoarele:

1) crearea și menținerea de către CET-uri a stocurilor de combustibil alternativ necesare pentru producerea energiei electrice și termice în cazul apariției situațiilor excepționale;

2) crearea și menținerea stocurilor de combustibil alternativ pentru producerea energiei termice la Centralele termice din mun. Chișinău, din mun. Bălți și din alte localități;

3) promovarea încheierii contractelor întreruptibile de transport al gazelor naturale, astfel încât, în cazul apariției unei situații excepționale, operatorii sistemelor de transport să fie în drept să limiteze/să întrerupă prestarea serviciului de transport în scopul asigurării funcționării sistemului național de transport în condiții de siguranță și echilibru;

4) promovarea încheierii contractelor de furnizare întreruptibilă a gazelor naturale cu consumatorii mari, astfel încât în cazul apariției unei situații excepționale, furnizorii să fie în drept să limiteze/să întrerupă furnizarea gazelor naturale către consumatorii respectivi;

5) promovarea realizării măsurilor de eficiență energetică menite să diminueze consumul de gaze naturale, de energie termică și de energie electrică;

6) promovarea utilizării gazelor combustibile produse din surse regenerabile de energie;

7) promovarea aplicării unui mecanism care să stimuleze consumatorii mari de gaze naturale să reducă sau să sisteze voluntar consumul de gaze naturale;

8) aplicarea de către întreprinderile de gaze naturale a metodelor de management al eficienței energetice și de gestionare a cererii.

34. Alte măsuri preventive sînt:

1) crearea de către operatorii sistemelor de transport, de către operatorii sistemelor de distribuție și de către furnizori a comisiilor pentru situații excepționale de obiect și a formațiunilor protecției civile și stabilirea rolului acestora;

2) elaborarea și realizarea de către operatorii sistemelor de transport și de către operatorii sistemelor de distribuție, în conformitate cu Legea nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale, a planurilor de dezvoltare a rețelelor de transport al gazelor naturale, pentru 10 ani, a planurilor de dezvoltare a rețelelor de distribuție a gazelor naturale pentru 3 ani, precum și a planurilor anuale de investiții, prin care să fie implementate măsuri concrete și eficiente pentru întreținerea și modernizarea rețelelor de gaze naturale și, respectiv, pentru asigurarea fiabilității sistemului de gaze naturale;

3) aplicarea unei politici tarifare adecvate, care să asigure că tarifele și prețurile reglementate din sectorul gazelor naturale să acopere pe deplin costurile minime, reale și necesare ale întreprinderilor de gaze naturale în legătură cu desfășurarea activităților lor pe piața gazelor naturale, precum și evitarea și chiar neadmiterea situației de acumulare a datoriilor față de furnizorii externi;

4) întocmirea de către operatorii de sistem, în conformitate cu cerințele stabilite în punctul 34 din Regulamentul privind situațiile excepționale pe piața gazelor naturale, a listelor consumatorilor protejați, cu indicarea volumelor concrete de consum ale:

a) centralelor termice care livrează energie termică în sistemele de alimentare centralizată cu energie termică sau aprovizionează cu energie termică consumatorii casnici și instituțiile care prestează servicii sociale indispensabile;

b) întreprinderilor și instituțiilor publice care prestează servicii sociale indispensabile;

5) întocmirea de către operatorii de sistem a listei grupurilor de consumatori noncasnici (grupați în mai multe categorii, cu indicarea pentru fiecare categorie a numărului total de consumatori noncasnici și a consumului mediu zilnic al acestora, mii m³/zi), racordați la rețelele lor, care nu fac parte din categoria consumatorilor protejați și în a căror privință este posibilă aplicarea măsurii de limitare sau de sistare a furnizării gazelor naturale, în cazul apariției situației excepționale, cu indicarea ordinii de limitare sau de sistare a livrării gazelor naturale pentru aceștia (în continuare – *lista consumatorilor întreruptibili*);

6) la solicitarea organului central de specialitate, operatorii de sistem vor ajusta lista consumatorilor întreruptibili. Listele consumatorilor întreruptibili se publică pe paginile web ale operatorilor de sistem respectivi;

7) sesizarea autorităților administrației publice locale cu privire la necesitatea includerii în bugetele locale a surselor financiare necesare pentru înlocuirea, renovarea, reconstrucția, modernizarea și reparația capitală a rețelelor de gaze naturale aflate în proprietatea acestora, dar transmise la deservire tehnică operatorilor de sistem.

35. În conformitate cu prevederile Legii nr. 108/2016 cu privire la gaze naturale, pentru a asigura securitatea și fiabilitatea funcționării sistemului de gaze naturale, întreprinderile de gaze naturale au următoarele obligații:

1) operatorii sistemelor de transport sînt obligați:

a) să exploateze, să întrețină, să modernizeze și să dezvolte rețelele de transport al gazelor naturale în condiții de siguranță, de fiabilitate și de eficiență, cu respectarea prevederilor menite să asigure protecția mediului. La exploatarea, întreținerea, modernizarea și dezvoltarea rețelelor de transport al gazelor naturale, operatorul sistemului de transport aplică, în mod obligatoriu, metode moderne de management al eficienței energetice și/sau de gestionare a cererii, cu respectarea standardelor minime privind întreținerea și

dezvoltarea rețelelor de transport al gazelor naturale, inclusiv a interconexiunilor;

b) să asigure capacitatea pe termen lung a rețelelor de transport al gazelor naturale pentru a acoperi cererile rezonabile de transport al gazelor naturale;

c) să dezvolte rețelele de transport al gazelor naturale luând în calcul creșterea cererii de gaze naturale. Ținând cont de strategia energetică a Republicii Moldova, de oferta și de cererea actuale și prognozate, operatorii sistemelor de transport sînt obligați să elaboreze și, după consultarea prealabilă cu toate părțile interesate, să prezinte ANRE spre aprobare un plan de dezvoltare a rețelelor de transport al gazelor naturale pentru 10 ani. Planul de dezvoltare se elaborează în conformitate cu Legea nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale și trebuie să conțină măsuri eficiente pentru a garanta fiabilitatea sistemului de gaze naturale și securitatea aprovizionării cu gaze naturale, să indice participanților la piața gazelor naturale principalele rețele de transport al gazelor naturale care se preconizează a fi reconstruite sau reabilitate în următorii 10 ani, să conțină informații cu privire la investițiile deja stabilite, precum și investițiile noi care trebuie să fie efectuate în următorii 3 ani și să stabilească intervalul de timp pentru toate proiectele de investiții. În baza planului de dezvoltare a rețelelor de transport al gazelor naturale pentru 10 ani, operatorii sistemelor de transport urmează să elaboreze și să propună către ANRE spre aprobare planurile anuale de investiții. Anual, pînă la data de 30 aprilie, operatorii sistemelor de transport urmează să prezinte ANRE un raport privind realizarea planului de dezvoltare și a planului de investiții pentru anul precedent;

d) să contribuie la securitatea aprovizionării cu gaze naturale prin rețelele de transport al gazelor naturale și la fiabilitatea sistemului de gaze naturale prin interconectarea rețelelor sale de transport cu alte rețele de gaze naturale și să prezinte organului central de specialitate informațiile aferente;

e) să gestioneze fluxurile de gaze naturale în rețelele de transport al gazelor naturale, ținînd cont de schimburile cu alte sisteme cu care sînt interconectate. În acest scop, operatorul sistemului de transport asigură funcționarea sigură, fiabilă și eficientă a rețelelor de transport al gazelor naturale, precum și disponibilitatea tuturor serviciilor de sistem, inclusiv a celor oferite la cerere, în măsura în care această disponibilitate nu depinde de un alt sistem de transport cu care sînt interconectate rețelele sale;

f) să construiască o capacitate transfrontalieră suficientă pentru a conecta sistemul de transport al gazelor naturale din Republica Moldova cu sistemele de transport al gazelor naturale din alte țări-membre ale Comunității Energetice și/sau pentru a-l integra în piața regională, răspunzînd tuturor solicitărilor justificate din punct de vedere tehnic și economic privind capacitatea pentru asigurarea securității aprovizionării cu gaze naturale;

g) să colaboreze cu operatorii sistemelor de transport din statele vecine, inclusiv prin aplicarea unui mecanism de schimb continuu de informații, pentru a garanta securitatea și fiabilitatea funcționării rețelelor de

transport al gazelor naturale, inclusiv în contextul gestionării congestiilor. Operatorii sistemelor de transport pot face schimb de informații cu privire la indicațiile echipamentelor de măsurare, precum și de alte informații necesare pentru reglarea presiunii și pentru efectuarea schimbului de gaze naturale cu operatorii sistemelor de transport care exploatează sistemele de gaze naturale interconectate;

h) să întocmească și să actualizeze, în conformitate cu cerințele stabilite în punctul 34 din Regulamentul privind situațiile excepționale pe piața gazelor naturale, lista consumatorilor protejați ale căror instalații de gaze naturale sînt racordate la rețelele de transport al gazelor naturale pe care le exploatează;

i) să întocmească și să actualizeze anual, pînă la data de 30 septembrie, lista consumatorilor întreruptibili, precum și să publice listele respective pe paginile lor web;

j) să elaboreze și să prezinte organului central de specialitate și ANRE raportul anual privind activitatea desfășurată în anul precedent, în conformitate cu articolul 40 alineatul (9) din Legea nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale, care să reflecte, printre altele, informațiile relevante pentru asigurarea securității aprovizionării cu gaze naturale;

2) operatorii sistemelor de distribuție sînt obligați:

a) să exploateze, să întrețină, să modernizeze și să dezvolte rețelele de distribuție a gazelor naturale în condiții de siguranță, de fiabilitate și de eficiență, cu respectarea prevederilor ce țin de protecția mediului. La exploatarea, întreținerea, modernizarea și dezvoltarea rețelelor de distribuție a gazelor naturale, operatorul sistemului de distribuție aplică, în mod obligatoriu, metode moderne de management al eficienței energetice și/sau de gestionare a cererii;

b) să asigure capacitatea pe termen lung a rețelelor de distribuție a gazelor naturale pentru a acoperi cererile rezonabile de distribuție a gazelor naturale;

c) să dezvolte rețelele de distribuție a gazelor naturale în legătură cu creșterea cererii de gaze naturale. Ținînd cont de strategia energetică a Republicii Moldova, de oferta și de cererea gazelor naturale actuale și prognozate, operatorii sistemelor de distribuție sînt obligați să elaboreze și, după consultarea prealabilă cu toate părțile interesate, să prezinte ANRE spre aprobare un plan de dezvoltare a rețelelor de distribuție a gazelor naturale pentru 3 ani. Planul de dezvoltare se elaborează în conformitate cu Legea nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale și trebuie să conțină măsuri eficiente pentru a garanta fiabilitatea rețelelor de distribuție a gazelor naturale. În baza planului de dezvoltare a rețelelor de distribuție a gazelor naturale pentru 3 ani, operatorii sistemelor de distribuție sînt obligați să elaboreze și să prezinte, spre aprobare, ANRE planul de investiții pentru anul următor. Anual, pînă la 30 aprilie, operatorii sistemelor de distribuție urmează să prezinte ANRE un raport privind realizarea planului de dezvoltare și a planului de investiții pentru anul precedent;

d) să gestioneze fluxurile de gaze naturale din rețelele de distribuție a gazelor naturale;

e) să întreprindă alte măsuri necesare pentru prestarea serviciului de distribuție a gazelor naturale, inclusiv a serviciilor de sistem, precum și pentru îndeplinirea obligațiilor de serviciu public în condiții reglementate, echitabile și nediscriminatorii pentru toți utilizatorii de sistem, în conformitate cu condițiile prevăzute în licență, cu prevederile Legii nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale, ale Regulamentului privind racordarea rețelele de gaze naturale și prestarea serviciilor de transport și de distribuție a gazelor naturale, ale Regulamentului privind rețelele de gaze naturale, ale Regulamentului privind măsurarea gazelor naturale în scopuri comerciale, ale Regulamentului cu privire la calitatea serviciilor de transport și de distribuție a gazelor naturale, ale Regulilor pieței gazelor naturale, ale altor acte normative de reglementare aprobate de ANRE, cu respectarea principiilor de accesibilitate, disponibilitate, fiabilitate, continuitate, eficiență, calitate și transparență;

f) să întocmească și să actualizeze, în conformitate cu cerințele stabilite în punctul 38 din Regulamentul privind situațiile excepționale pe piața gazelor naturale, lista consumatorilor protejați ale căror instalații de gaze naturale sînt racordate la rețelele de transport al gazelor naturale pe care le exploatează;

g) să întocmească și să actualizeze anual, pînă la data de 30 septembrie, lista consumatorilor întreruptibili, precum și să publice listele respective pe paginile lor web;

h) să elaboreze și să prezinte organului central de specialitate și ANRE raportul anual privind activitatea desfășurată în anul precedent, în conformitate cu articolul 47 alineatul (3) din Legea nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale, care să reflecte, printre altele, informații relevante pentru asigurarea securității aprovizionării cu gaze naturale;

3) furnizorii sînt obligați:

a) să asigure continuitatea furnizării gazelor naturale la parametrii de calitate stabiliți și potrivit clauzele contractelor de furnizare a gazelor naturale încheiate cu consumatorii finali;

b) să asigure furnizarea gazelor naturale categoriilor de consumatori care au dreptul de a fi aprovizionați cu gaze naturale în contextul îndeplinirii obligațiilor de serviciu public;

c) să prezinte, la solicitare, operatorilor de sistem informațiile necesare pentru întocmirea listelor consumatorilor protejați, ale căror instalații de gaze naturale sînt racordate la rețelele de transport, la rețelele de distribuție a gazelor naturale pe care le exploatează.

d) să nu împiedice consumatorii să își realizeze dreptul de a alege și schimba furnizorul.

Secțiunea a 2-a
Planul de urgență
IV. PREVEDERI GENERALE

36. Presentul Plan de urgență este elaborat în baza Planului de acțiuni preventive, ținând cont de rezultatele evaluării riscurilor și de nivelurile de criză stabilite în punctul 42 și conține măsurile care trebuie să fie întreprinse în cazul apariției unei situații excepționale pentru a elimina sau minimiza impactul unei întreruperi în aprovizionarea cu gaze naturale.

37. Presentul Plan de urgență a fost elaborat pentru a contribui la încetarea situațiilor excepționale apărute, precum și la gestionarea consecințelor acestora. Obiectul prezentului Plan de urgență este de a dezvolta o strategie și un plan de măsuri, care să conducă la acțiuni adecvate și de coeziune pentru a gestiona consecințele situațiilor excepționale de pe piața gazelor naturale. Planul de urgență respectiv nu propune soluții pentru rezolvarea problemelor tehnice sau comerciale ale sectorului de gaze naturale care pot determina apariția situațiilor excepționale și nu înlocuiește procedurile interne ale întreprinderilor de gaze naturale ce trebuie întreprinse în cazul apariției unei situații excepționale.

38. Presentul Plan de urgență are drept scop:

- 1) stabilirea rolului și a responsabilităților operatorilor sistemelor de transport, ale operatorilor sistemelor de distribuție, ale furnizorilor și ale consumatorilor de gaze naturale, precum și a modalității de interacțiune a acestora cu organul central de specialitate, cu Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova (în continuare –*Comisie*), precum și cu alte organe sau autorități ale administrației publice centrale, cu alte autorități publice implicate în realizarea prezentului Plan de urgență;
- 2) stabilirea rolului și a responsabilităților Comisiei, ale organului central de specialitate, ale altor organe și autorități ale administrației publice centrale, ale altor autorități publice implicate în realizarea prezentului Plan de urgență;
- 3) stabilirea procedurilor și a măsurilor care trebuie aplicate pentru fiecare nivel de criză, inclusiv a măsurilor ce implică efectuarea schimburilor de informații;
- 4) identificarea măsurilor bazate pe mecanisme de piață necesare pentru gestionarea situației în cazul situației de alertă, precum și pentru ameliorarea situației în cazul situației de urgență;
- 5) identificarea măsurilor care nu sînt bazate pe mecanisme de piață și care urmează să fie aplicate în cazul apariției situației de urgență atunci cînd măsurile bazate pe mecanisme de piață nu mai sînt suficiente pentru a asigura aprovizionarea consumatorilor cu gaze naturale și, în primul rînd, a consumatorilor protejați;
- 6) crearea premiselor necesare pentru ca întreprinderile de gaze naturale și consumatorii industriali să aibă suficient timp pentru a reacționa în cazul apariției situației excepționale, indiferent de nivelul de criză;

7) stabilirea mecanismelor necesare pentru cooperare cu statele vecine în cazul apariției situației excepționale;

8) stabilirea obligațiilor privind raportarea ale întreprinderilor de gaze naturale, în cazul apariției situației excepționale, indiferent de nivelul de criză.

39. Planul de urgență se actualizează de către organul central de specialitate o dată la doi ani, dacă împrejurările nu impun o actualizare mai frecventă, astfel încât să reflecte versiunea actualizată a evaluării riscurilor.

V. SITUAȚIA EXCEPȚIONALĂ PE PIAȚA GAZELOR NATURALE, NOTIFICAREA ȘI GESTIONAREA ACESTEIA

40. În conformitate cu Planul de acțiuni preventive, pot fi identificate 5 scenarii principale de risc, care pot duce la apariția situației excepționale:

Scenariul 1	Existența unor defecțiuni tehnice pe direcțiile de transport al gazelor naturale (din import). Acestui scenariu îi pot fi atribuite defecțiunile care pot apărea în rețelele de transport al gazelor naturale altele decât rețelele de transport amplasate pe teritoriul Republicii Moldova, adică defecțiunile apărute înainte de preluarea gazelor naturale în rețelele naționale de transport al gazelor naturale.
Scenariul 2	Existența unor defecțiuni în rețelele naționale de transport al gazelor naturale. Acestui scenariu îi pot fi atribuite defecțiunile tehnice în conductele magistrale și în gazoductele-branșamente, în stațiile de comprimare, de predare și de măsurare și în alte instalații ale rețelelor de transport al gazelor naturale.
Scenariul 3	Apariția condițiilor meteo extreme. Din această categorie fac parte condițiile meteo cu valori scăzute ale temperaturii medii sub minus 15° C în perioada rece al anului și într-un interval de timp de cel puțin 7 zile sau, cu alte cuvinte, condițiile meteo extreme în perioada de iarnă, care conduc la o creștere semnificativă a consumului de gaze naturale utilizate pentru încălzire.
Scenariul 4	Limitarea furnizării gazelor naturale din import fără ca să existe defecțiuni tehnice pe direcțiile de transport al gazelor naturale (din import) sau defecțiuni tehnice în rețelele naționale de transport al gazelor naturale. Acestui scenariu îi pot fi atribuite riscurile de limitare a furnizării gazelor naturale spre Europa și, respectiv spre Republica Moldova, din cauza neînțelegerilor sau a tensiunilor în relațiile politice și comerciale dintre Federația Rusă și Ucraina, precum și posibila limitare a furnizării gazelor naturale către Republica Moldova din cauza existenței datoriilor față de SAP „Gazprom”, care la situația de 1 ianuarie 2017 constituie circa 750 mil. dolari SUA (fără datoriile din stînga Nistrului).
Scenariul 5	Sistarea furnizării gazelor naturale din import fără ca să existe defecțiuni tehnice pe direcțiile de transport al gazelor naturale (din import) sau defecțiuni tehnice în rețelele naționale de transport al gazelor naturale. Acestui scenariu îi pot fi atribuite situațiile descrise în scenariul 4.

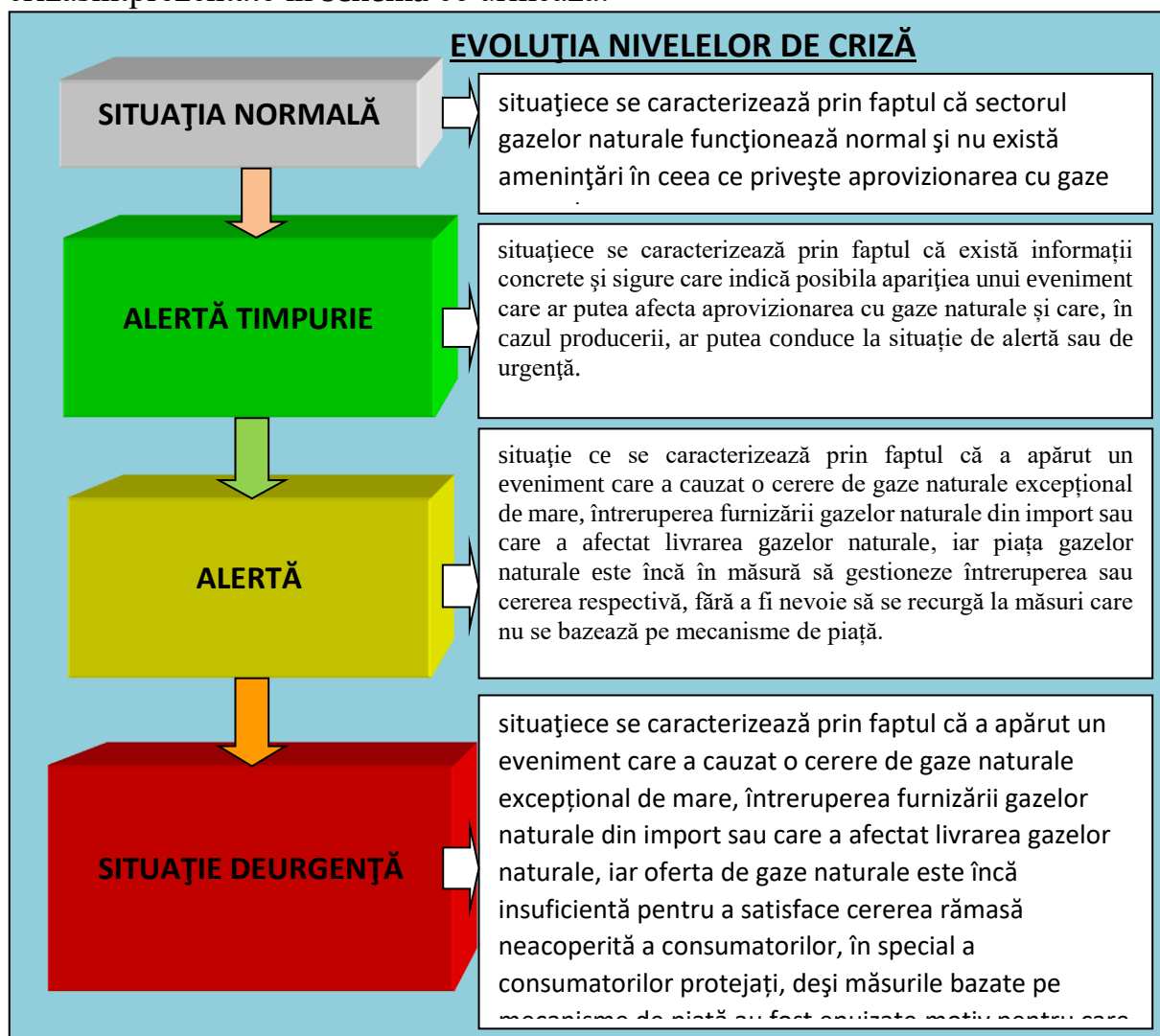
41. Situațiile descrise în cazul celor 5 scenarii de risc pot fi declanșate de diferite evenimente, care pot fi grupate în două categorii principale:

1) *în curs de dezvoltare* – eveniment care evoluează pe parcursul a câteva zile sau chiar săptămîni, care nu are un efect imediat, dar care, într-o perioadă relativ scurtă de timp, ar putea avea impact serios asupra aprovizionării cu gaze naturale. În acest caz, organul central de specialitate și întreprinderile de gaze naturale sînt obligați să monitorizeze situația și să întreprindă măsurile necesare pentru prevenirea declanșării situației de urgență. Mai mult, organul central de specialitate poate institui un grup de lucru operativ pentru aplicarea de măsuri anticipate;

2) *șoc brusc* – eveniment care are loc instantaneu sau se dezvoltă în decurs de câteva ore și care are un impact negativ imediat asupra furnizării gazelor naturale. În acest caz, organul central de specialitate și întreprinderile de gaze naturale trebuie să informeze imediat Comisia, prin intermediul Inspectoratului General pentru Situații

de Urgență, precum și să întreprindă măsuri de urgență pentru a înlătura sau minimaliza consecințele survenite în legătură cu întreruperea aprovizionării cu gaze naturale a consumatorilor și, în primul rând, a consumatorilor protejați.

42. Pentru asigurarea unei abordări coerente în legătură cu evaluarea unei situații excepționale, precum și pentru luarea măsurilor adecvate ca răspuns la amenințări, este important de determinat în mod corespunzător nivelul de criză și posibilele consecințe asociate nivelului de criză respectiv. Nivelul de criză se determină de către organul central de specialitate în baza informației prezentate și a discuțiilor purtate cu întreprinderile de gaze naturale, cu ANRE, cu consumatorii mari de gaze naturale și cu alte părți implicate. Cele 3 niveluri de criză sunt prezentate în schema ce urmează:

43. Apariția unei situații excepționale se constată de către Comisie în modul stabilit în Regulamentul privind situațiile excepționale pe piața gazelor naturale, iar pe perioada existenței acestora se aplică cu prioritate prevederile prezentului Plan, precum și ale Regulamentului privind situațiile excepționale pe piața gazelor naturale.

VI. ROLUL ȘI RESPONSABILITĂȚILE ÎNTREPRINDERILOR DE GAZE NATURALE ȘI ALE AUTORITĂȚILOR PUBLICE DE RESORT ÎN CAZUL APARIȚIEI SITUAȚIEI DE URGENȚĂ

44. În conformitate cu prevederile Legii nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale, întreprinderile de gaze naturale sînt obligate să asigure funcționarea sigură, fiabilă și eficientă a sistemului de gaze naturale, care să garanteze furnizarea neîntreruptă a gazelor naturale și satisfacerea cererii de gaze naturale a consumatorilor finali, cu respectarea parametrilor de calitate și a indicatorilor de calitate stabiliți, precum și să întreprindă măsuri care să garanteze securitatea aprovizionării cu gaze naturale a consumatorilor finali.

45. De asemenea, Legea nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale stipulează că în cazul situațiilor excepționale de pe piața gazelor naturale, operatorii sistemelor de transport și operatorii sistemelor de distribuție sînt obligați să presteze cu prioritate serviciile de livrare a gazelor naturale consumatorilor protejați.

46. Astfel, avînd în vedere că Republica Moldova depinde, practic, în totalitate de importul gazelor naturale (preponderent dintr-o singură sursă), lipsesc depozitelor de stocare și infrastructura de aprovizionare cu gaze naturale lichefiate, în cazul apariției situației excepționale, indiferent de nivelul de criză (alertă timpurie, alertă sau situație de urgență), toate întreprinderile de gaze naturale trebuie să îndeplinească obligațiile ce le revin în conformitate cu Legea nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale, Regulamentul privind situațiile excepționale pe piața gazelor naturale și punctele 44, 45, 47 și 48 din prezentul Plan, precum și să execute deciziile Comisiei.

47. Pe perioada existenței situațiilor excepționale, la indicația operatorului sistemului de transport desemnat de Comisie în conformitate cu punctul 53 din Regulamentul privind situațiile excepționale pe piața gazelor naturale (în continuare – *operatorul sistemului de transport desemnat*), întreprinderile de gaze naturale au următoarele obligații:

1) în cazul producătorilor, să mobilizeze întreaga capacitate de producere a gazelor naturale în limitele capacităților maxime de extracție;

2) în cazul operatorilor depozitelor de stocare, să mobilizeze întreaga capacitate de extragere a gazelor naturale;

3) în cazul operatorilor sistemelor de transport, să preia volumele suplimentare de gaze naturale puse la dispoziție de producători, de operatorii depozitelor de stocare și să asigure serviciile de transport al gazelor naturale, în condițiile stabilite în prezentul Plan, precum și să întreprindă măsurile de limitare și/sau de sistare a livrării gazelor naturale consumatorilor întreruptibili, stabiliți în listele publicate pe paginile lor web oficiale în conformitate cu punctul 35 subpunctul 1 literai) din Planul de acțiuni preventive;

4) în cazul operatorilor sistemelor de distribuție, să preia volumele suplimentare de gaze naturale puse la dispoziție de producătorii conectați la rețelele respective, și să asigure serviciile de distribuție a gazelor naturale, în condițiile stabilite în Planul de urgență, precum și să întreprindă măsurile de limitare și/sau de sistare a livrării gazelor naturale consumatorilor întreruptibili, stabiliți în listele publicate pe paginile lor web oficiale în conformitate cu punctul 35 subpunctul 2 lit. g) din Planul de acțiuni preventive.

48. Pe perioada existenței situațiilor excepționale, la indicația operatorului sistemului de transport desemnat, operatorii de sistem și operatorii depozitelor de stocare vor presta cu prioritate servicii de livrare a gazelor naturale consumatorilor protejați.

49. Pe perioada existenței situațiilor excepționale, la indicația operatorului sistemului de transport desemnat, consumatorii noncasnici identificați în conformitate cu prezentul Plan, pentru care s-a dispus aplicarea măsurii de limitare și/sau de sistare a furnizării de gaze naturale au obligația să întreprindă măsurile necesare pentru a asigura siguranța echipamentelor, a utilajelor și a instalațiilor lor de gaze naturale și, după caz, să treacă la utilizarea de combustibili alternativi.

50. Orice măsură de salvagardare stabilită în conformitate cu prezentul capitol se aplică temporar, astfel încât să cauzeze cât mai puține perturbări în funcționarea pieței gazelor naturale. Totodată, trebuie să fie limitată la strictul necesar pentru remedierea amenințării siguranței, integrității fizice a persoanelor sau a rețelelor și a instalațiilor de gaze naturale.

51. În cazul apariției situației excepționale, întreprinderile de gaze naturale, organele și autoritățile administrației publice centrale, precum și alte autorități publice implicate la implementarea prezentului Plan vor avea suplimentar următoarele obligații și responsabilități:

A. În cazul situației de alertă timpurie:

1) operatorii sistemelor de transport, în funcție de situație, urmează:

a) să asigure funcționarea obișnuită a sistemului național de transport și să prezinte Comisiei, prin intermediul Inspectoratului General pentru Situații de Urgență, organului central de specialitate și ANRE informația concretă și sigură cu privire la posibila apariție a unui eveniment care ar putea afecta aprovizionarea cu gaze naturale, precum și cu privire la eventualele măsuri întreprinse în acest context, care trebuie să se bazeze pe mecanisme de piață;

b) să informeze Comisia, prin intermediul Inspectoratului General pentru Situații de Urgență, organul central de specialitate și ANRE cu privire la realizarea obligațiilor lor legale și contractuale pe perioada existenței situației de alertă timpurie;

c) să prezinte zilnic Comisiei, prin intermediul Inspectoratului General pentru Situații de Urgență, informații cu privire la măsurile întreprinse pe perioada situației

de alertă timpurie, cu respectarea cerințelor stabilite în punctele 55 și 57 din Regulamentul privind situațiile excepționale pe piața gazelor naturale;

d) să prezinte, la primirea notificării cu privire la apariția situației de alertă timpurie, operatorului sistemului de transport desemnat lista consumatorilor protejați, ale căror instalații de gaze naturale sînt racordate la rețelele de transport al gazelor naturale pe care le exploatează;

2) operatorii sistemelor de distribuție, în funcție de situație, urmează:

a) să furnizeze operatorilor sistemelor de transport și organului central de specialitate orice informație concretă și sigură cu privire la posibila apariție a unui eveniment care ar putea afecta aprovizionarea cu gaze naturale a consumatorilor din zona de activitate, precum și cu privire la eventualele măsuri întreprinse în acest context, care trebuie să se bazeze pe mecanisme de piață;

b) să informeze operatorul sistemului de transport desemnat, organul central de specialitate și ANRE cu privire la realizarea obligațiilor lor legale și contractuale pe perioada existenței situației de alertă timpurie;

c) să prezinte, la primirea notificării cu privire la apariția situației de alertă timpurie, operatorul sistemului de transport desemnat lista consumatorilor protejați, ale căror instalații de gaze naturale sînt racordate la rețelele de distribuție a gazelor naturale pe care le exploatează;

3) furnizorii care procură gaze naturale din import, în special SA „Moldovagaz” și SA „Energom”, în funcție de situație, urmează:

a) să prezinte operatorul sistemului de transport desemnat și organului central de specialitate orice informație concretă și sigură cu privire la posibila apariție a unui eveniment care ar putea afecta aprovizionarea cu gaze naturale, precum și cu privire la eventualele măsuri întreprinse în acest context, care trebuie să se bazeze pe mecanisme de piață;

b) să informeze operatorii sistemelor de transport, organul central de specialitate și ANRE cu privire la realizarea obligațiilor lor legale și contractuale pe perioada existenței situației de alertă timpurie;

4) organul central de specialitate, în funcție de situație, urmează:

a) să centralizeze informațiile primite de la întreprinderile de gaze naturale cu privire la posibila apariție a unui eveniment care ar putea afecta aprovizionarea cu gaze naturale;

b) să analizeze împreună cu operatorii sistemelor de transport, operatorii sistemelor de distribuție, furnizorii și ANRE informațiile cu privire la posibila apariție a unui eveniment care ar putea afecta aprovizionarea cu gaze naturale și, după caz, să sesizeze Comisia, prin intermediul Inspectoratului General pentru Situații de Urgență, pentru a constata apariția situației de alertă timpurie;

c) să informeze Serviciul de Informații și Securitate cu privire la situația creată;

d) să prezinte zilnic Comisiei, prin intermediul Inspectoratului General pentru Situații de Urgență, informații cu privire la măsurile întreprinse pe perioada situației de alertă timpurie, cu respectarea cerințelor stabilite în punctele 56 și 57 din Regulamentul privind situațiile excepționale pe piața gazelor naturale;

e) în cazul în care situația de alertă timpurie nu poate fi gestionată în modul corespunzător prin aplicarea măsurilor la nivel național, la indicația Comisei, să comunice acest fapt președintelui Grupului de coordonare privind securitatea aprovizionării Comunității Energetice, pentru a fi convocată o ședință a Grupului de coordonare în vederea examinării situației create și, după caz, acordării asistenței Republicii Moldova în legătură cu coordonarea măsurilor implementate la nivel național și regional pentru a face față alertei timpurii.

B. În cazul situației de alertă:

1) operatorii sistemelor de transport, în funcție de situație, urmează:

a) să informeze Comisia, prin intermediul Inspectoratului General pentru Situații de Urgență, organul central de specialitate și ANRE cu privire la declanșarea evenimentului care duce la creșterea cererii de gaze naturale excepțional de mare, la întreruperea furnizării gazelor naturale din import sau care afectează livrarea gazelor naturale pe teritoriul Republicii Moldova, precum și cu privire la măsurile bazate pe mecanisme de piață întreprinse în acest context;

b) să întreprindă măsurile stabilite în prezentul Plan, cu respectarea următoarelor condiții:

i) să nu fie introduse măsuri de restricționare a fluxului de gaze naturale de pe piața națională a gazelor naturale;

ii) să nu fie introduse măsuri care pot pune în pericol în mod grav aprovizionarea cu gaze naturale într-o altă țară-membră a Comunității Energetice;

iii) să fie menținut accesul transfrontalier la infrastructură, în măsura posibilităților tehnice și în condiții de siguranță, în conformitate cu Planul de acțiuni;

c) să preia și să transporte volumele suplimentare de gaze naturale puse la dispoziție de către furnizori și să presteze serviciul de transport al gazelor naturale în condiții de fiabilitate și siguranță;

d) să asigure, după caz, restabilirea, în termencît mai restrîns, a defecțiunilor tehnice apărute în sistemul național de transport și să asigure, după restabilire, funcționarea rețelelor naționale de transport al gazelor naturale în condiții normale de lucru;

e) să informeze Comisia, prin intermediul Inspectoratului General pentru Situații de Urgență, organul central de specialitate și ANRE cu privire la realizarea obligațiilor lor legale și contractuale pe perioada existenței situației de alertă, precum și a măsurilor întreprinse pentru redresarea situației create;

f) să prezinte zilnic Comisei, prin intermediul Inspectoratului General pentru Situații de Urgență, informații cu privire la măsurile întreprinse pe perioada situației de alertă, cu respectarea cerințelor stabilite în punctele 55 și 57 din Regulamentul privind situațiile excepționale pe piața gazelor naturale;

g) să prezinte, la primirea notificării cu privire la apariția situației de alertă, operatorului sistemului de transport desemnat desemnat lista consumatorilor protejați, ale căror instalații de gaze naturale sînt racordate la rețelele de transport al gazelor naturale pe care le exploatează;

h) la încetarea situației de alertă, să reia imediat activitatea în condiții normale de funcționare și să notifice Comisia, prin intermediul Inspectoratului General pentru Situații de Urgență, organul central de specialitate și ANRE despre acest fapt;

i) să colaboreze cu operatorii sistemelor de transport din statele vecine, inclusiv prin aplicarea unui mecanism de schimb continuu de informații, pentru a garanta securitatea și fiabilitatea rețelelor de transport al gazelor naturale în contextul gestionării congestiilor;

2) operatorii sistemelor de distribuție, în funcție de situație, urmează:

a) să informeze operatorul sistemului de transport desemnat, organul central de specialitate și ANRE cu privire la declanșarea evenimentului care duce la creșterea excepțională a cererii de gaze naturale, la întreruperea furnizării gazelor naturale din import sau care afectează livrarea gazelor naturale către consumatorii din zona de activitate, precum și cu privire la măsurile bazate pe mecanisme de piață întreprinse în acest context;

b) să informeze operatorul sistemului de transport desemnat, organul central de specialitate și ANRE cu privire la realizarea obligațiilor lor legale și contractuale pe perioada existenței situației de alertă;

c) să prezinte, la primirea notificării cu privire la apariția situației de alertă, operatorul sistemului de transport desemnat lista consumatorilor protejați, ale căror instalații de gaze naturale sînt acordate la rețelele de distribuție a gazelor naturale, pe care le exploatează;

3) furnizorii care procură gaze naturale din import, în special SA „Moldovagaz” și SA „Energocom”, în funcție de situație, urmează:

a) să informeze operatorul sistemului de transport desemnat, organul central de specialitate și ANRE cu privire la declanșarea evenimentului care duce la creșterea excepțională a cererii de gaze naturale, la întreruperea furnizării gazelor naturale din import sau care afectează livrarea gazelor naturale către consumatorii lor, precum și cu privire la măsurile bazate pe mecanisme de piață întreprinse în acest context;

b) să informeze operatorul sistemului de transport desemnat, organul central de specialitate și ANRE cu privire la realizarea obligațiilor lor legale și contractuale pe perioada existenței situației de alertă;

c) să întreprindă, după caz, măsurile necesare în vederea procurării și a furnizării volumelor suplimentare de gaze naturale pentru a satisface creșterea excepțională a cererii de gaze naturale de mare și/sau pentru a acoperi cererea de gaze naturale în cazul limitării, sistării gazelor naturale dintr-o anumită sursă ori în cazul întreruperii furnizării gazelor naturale dintr-o anumită sursă din import;

4) organul central de specialitate, în funcție de situație, urmează:

a) să centralizeze informațiile primite de la întreprinderile de gaze naturale cu privire la declanșarea evenimentului care duce la creșterea cererii de gaze naturale excepțional de mare, la întreruperea furnizării gazelor naturale din import sau care afectează livrarea gazelor naturale pe teritoriul Republicii Moldova, precum și cu privire la măsurile întreprinse de acestea, bazate pe mecanisme de piață;

b) să analizeze împreună cu operatorii sistemelor de transport, operatorii sistemelor de distribuție, furnizorii și ANRE informațiile primite cu privire la evenimentele apărute și, după caz, să propună Comisiei, prin intermediul

Inspectoratului General pentru Situații de Urgență, să constate apariția situației de alertă;

c) să informeze Serviciul de Informații și Securitate cu privire la situația creată;

d) să prezinte zilnic Comisiei, prin intermediul Inspectoratului General pentru Situații de Urgență, informații cu privire la măsurile întreprinse pe perioada situației de alertă timpurie, cu respectarea cerințelor stabilite în punctele 56 și 57 din Regulamentul privind situațiile excepționale pe piața gazelor naturale;

e) în cazul în care situația de alertă nu poate fi gestionată în modul corespunzător prin aplicarea măsurilor la nivel național, la indicația Comisei, să comunice acest fapt președintelui Grupului de coordonare privind securitatea aprovizionării Comunității Energetice, pentru a fi convocată o ședință a Grupului de coordonare în vederea examinării situației create și, după caz, acordării asistenței Republicii Moldova în legătură cu coordonarea măsurilor implementate la nivel național și regional pentru a face față situației de alertă.

C. În cazul situației de urgență:

1) operatorii sistemelor de transport, în funcție de situație, urmează:

a) să informeze Comisia, prin intermediul Inspectoratului General pentru Situații de Urgență, organul central de specialitate și ANRE cu privire la declanșarea oricărui eveniment care a dus la creșterea cererii de gaze naturale excepțional de mare, la întreruperea furnizării gazelor naturale din import sau care a afectat livrarea gazelor naturale pe teritoriul Republicii Moldova, situații care nu au putut fi redresate prin aplicarea măsurilor bazate pe mecanisme de piață, fiind necesară introducerea suplimentară de măsuri care nu se bazează pe mecanisme de piață în vederea aprovizionării cu gaze naturale a consumatorilor, în special, a consumatorilor protejați;

b) să întreprindă măsurile stabilite în prezentul Plan, cu respectarea următoarelor condiții:

i) să nu fie introduse măsuri de restricționare a fluxului de gaze naturale de pe piața națională a gazelor naturale;

ii) să nu fie introduse măsuri care pot pune în pericol în mod grav aprovizionarea cu gaze naturale într-o altă țară-membră a Comunității Energetice;

iii) să fie menținut accesul transfrontalier la infrastructură, în măsura posibilităților tehnice și în condiții de siguranță, în conformitate cu Planul de acțiuni;

c) să preia și să transporte volumele suplimentare de gaze naturale puse la dispoziție de către furnizori și să presteze serviciul de transport al gazelor naturale în condiții de fiabilitate și siguranță;

d) să asigure, după caz, restabilirea, în termencît mai restrîns, a defecțiunilor tehnice apărute în sistemul național de transport, iar după restabilire să asigure funcționarea rețelelor naționale de transport al gazelor naturale în condiții normale de lucru;

e) să informeze Comisia, prin intermediul Inspectoratului General pentru Situații de Urgență, organul central de specialitate și ANRE cu privire la realizarea

obligațiilor lor legale și contractuale pe perioada existenței situației de alertă, precum și a măsurilor întreprinse pentru redresarea situației create;

f) să prezinte zilnic Comisiei, prin intermediul Inspectoratului General pentru Situații de Urgență, informații cu privire la măsurile întreprinse pe perioada situației de alertă, cu respectarea cerințelor stabilite în punctul 55 și punctul 57 din Regulamentul privind situațiile excepționale pe piața gazelor naturale;

g) să prezinte, la primirea notificării cu privire la apariția situației de urgență, operatorului sistemului de transport desemnat lista consumatorilor protejați, ale căror instalații de gaze naturale sînt racordate la rețelele de transport al gazelor naturale pe care le exploatează;

h) la încetarea situației de urgență, să reia imediat activitatea în condiții normale de funcționare și să notifice Comisia, prin intermediul Inspectoratului General pentru Situații de Urgență, organul central de specialitate și ANRE despre acest fapt;

i) să colaboreze cu operatorii sistemelor de transport din statele vecine, inclusiv prin aplicarea unui mecanism de schimb continuu de informații, pentru a garanta securitatea și fiabilitatea funcționării rețelelor de transport al gazelor naturale în contextul gestionării congestiilor;

2) operatorii sistemelor de distribuție, în funcție de situație, urmează:

a) să informeze operatorul sistemului de transport desemnat, organul central de specialitate și ANRE cu privire la declanșarea oricărui eveniment care a dus la creșterea excepțională a cererii de gaze naturale, la întreruperea furnizării gazelor naturale din import sau care a afectat livrarea gazelor naturale pe teritoriul Republicii Moldova, situații care nu au putut fi redresate prin aplicarea măsurilor bazate pe mecanisme de piață, fiind necesară introducerea suplimentară de măsuri care nu se bazează pe mecanisme de piață în vederea aprovizionării cu gaze naturale a consumatorilor, în special a consumatorilor protejați;

b) să informeze operatorul sistemului de transport desemnat, organul central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei și ANRE cu privire la realizarea obligațiilor lor legale și contractuale pe perioada existenței situației de urgență;

c) să prezinte, la primirea notificării cu privire la apariția situației de urgență, operatorul sistemului de transport desemnat lista consumatorilor protejați, ale căror instalații de gaze naturale sînt racordate la rețelele de distribuție a gazelor naturale pe care le exploatează;

3) furnizorii care procură gaze naturale din import, în special SA „Moldovagaz” și SA „Energocom”, în funcție de situație, urmează:

a) să informeze operatorul sistemului de transport desemnat, organul central de specialitate și ANRE cu privire la declanșarea oricărui eveniment care a dus la creșterea excepțională a cererii de gaze naturale de mare, la întreruperea furnizării gazelor naturale din import sau care a afectat livrarea gazelor naturale pe teritoriul Republicii Moldova, situații care nu au putut fi redresate prin aplicarea măsurilor bazate pe mecanisme de piață, fiind necesară introducerea suplimentară de măsuri

care nu se bazează pe mecanisme de piață în vederea aprovizionării cu gaze naturale a consumatorilor, în special, a consumatorilor protejați;

b) să informeze operatorul sistemului de transport desemnat, organul central de specialitate și ANRE cu privire la realizarea obligațiilor lor legale și contractuale pe perioada existenței situației de urgență;

c) să întreprindă, după caz, măsurile necesare în vederea procurării și a furnizării volumelor suplimentare de gaze naturale pentru a acoperi cererea de gaze naturale excepțional de mare și/sau pentru a acoperi cerere de gaze naturale în cazul limitării, sistării gazelor naturale dintr-o anumită sursă ori în cazul întreruperii furnizării gazelor naturale dintr-o anumită sursă din import;

4) organul central de specialitate, în funcție de situație, urmează:

a) să centralizeze informațiile primite de la întreprinderile de gaze naturale cu privire la declanșarea evenimentului care a dus la creșterea cererii de gaze naturale excepțional de mare, la întreruperea furnizării gazelor naturale din import sau care a afectat livrarea gazelor naturale pe teritoriul Republicii Moldova, precum și cu privire la măsurile întreprinse de acestea, inclusiv cu privire la măsurile care nu se bazează pe mecanisme de piață;

b) să analizeze împreună cu operatorii sistemelor de transport, operatorii sistemelor de distribuție, furnizorii și ANRE informațiile primite cu privire la evenimentele declanșate și, după caz, să propună Comisiei, prin intermediul Inspectoratului General pentru Situații de Urgență, să constate apariția situației de urgență;

c) să informeze Serviciul de Informații și Securitate cu privire la situația creată;

d) să prezinte zilnic Comisiei, prin intermediul Inspectoratului General pentru Situații de Urgență, informații cu privire la măsurile întreprinse pe perioada situației de alertă timpurie, cu respectarea cerințelor stabilite în punctele 56 și 57 din Regulamentul privind situațiile excepționale pe piața gazelor naturale;

e) în cazul în care situația de urgență nu poate fi gestionată în modul corespunzător prin aplicarea măsurilor la nivel național, la indicația Comisiei, să comunice acest fapt președintelui Grupului de coordonare privind securitatea aprovizionării Comunității Energetice, pentru a fi convocată o ședință a Grupului de coordonare în vederea examinării situației create și, după caz, acordării asistenței Republicii Moldova în legătură cu coordonarea măsurilor implementate la nivel național și regional pentru a face față situației de urgență.

VII. MĂSURI APLICATE ÎN CAZUL APARIȚIEI SITUAȚIILOR EXCEPȚIONALE

52. Pentru asigurarea aprovizionării cu gaze naturale a consumatorilor și, în primul rând, a consumatorilor protejați, în cazul apariției situației excepționale, indiferent de nivelul de criză, în afară de măsurile prevăzute mai sus, pot fi aplicate și alte măsuri, bazate pe mecanisme de piață sau care nu se bazează pe mecanisme de piață, în cazul situației de urgență.

53. Măsurile bazate pe mecanisme de piață sînt următoarele:

1) trecerea producătorilor de energie, în termeni cît mai restrînși la producerea energiei electrice și termice din surse alternative de combustibil. În acest sens, CET-urile, SA „CERS Moldovenească” și alte centrale termice dispun de infrastructura necesară pentru utilizarea combustibilului alternativ;

2) trecerea mijloacelor de transport care utilizează gazele naturale comprimate la combustibil lichid;

3) trecerea, în cazul sistării de către Federația Rusă a livrărilor de gaze naturale prin Ucraina, la importul gazelor naturale de la SAP „Gazprom” la hotarul Federației Ruse și asigurarea transportului gazelor naturale prin Ucraina în baza unui contract separat, încheiat în prealabil cu SAP „Ukrtransgaz” (încheierea unor astfel de acorduri/contracte a fost inclusă ca măsură preventivă în Planul de acțiuni preventive);

4) preluarea, cu acordul SAP „Gazprom”, a gazelor naturale din import peste limita contractuală, cu achitarea acestora în conformitate cu prevederile contractuale;

5) utilizarea, în caz de necesitate, a stocurilor de gaze naturale din rețelele de transport al gazelor naturale amplasate pe teritoriul Republicii Moldova (max. posibil 14,2 mil. m³, fără stocul tehnologic);

6) aplicarea contractelor de furnizare întreruptibilă a gazelor naturale, în cazul în care astfel de contracte au fost încheiate cu consumatorii mari de gaze naturale în conformitate cu Planul de acțiuni preventive;

7) aplicarea contractelor de sistare benevolă, în cazul unei situații excepționale, a furnizării gazelor naturale consumatorilor, dacă astfel de contracte au fost încheiate cu consumatorii în conformitate cu prevederile Planului de acțiuni preventive;

8) procurarea gazelor naturale de la comercianți (traderi europeni și ucraineni), cu asigurarea transportului prin Ucraina și/sau România (în perspectivă).

54. Măsurile de perspectivă, bazate pe mecanisme de piață, sînt următoarele:

1) importul gazelor naturale necesare pentru acoperirea pe deplin a cererii de gaze naturale din România prin utilizarea:

a) interconexiunii noi construite a conductei de gaze naturale Ungheni-Chișinău, a cărei construcție se planifică a fi realizată în următorii ani;

b) în regim bidirecțional a interconexiunii din sudul republicii, prin Stația de măsurare gaze Isaccea (România) după realizarea soluției tehnice respective și semnarea acordurilor necesare, conform celor stabilite în Planul de acțiuni preventive;

2) stocarea de către Republica Moldova a gazelor naturale în depozitele de stocare din Bogorodicieni (Ucraina), în baza unor acorduri și contracte încheiate în prealabil și utilizarea ulterioară a stocurilor respective în perioadele vîrfurilor de consum și în cazul situațiilor excepționale;

3) extragerea gazelor naturale din zăcămintele minerale din sudul Republicii Moldova (în caz de succes al proiectului care va fi realizat de compania americană „FronteraResources”).

55. În cazul situației de urgență, când toate măsurile bazate pe mecanisme de piață au fost utilizate, dar cererea de gaze naturale rămîne neacoperită, Comisia în comun cu organul central de specialitate, ANRE și întreprinderile de gaze naturale, în scopul asigurării aprovizionării cu gaze naturale a consumatorilor protejați, pot aplica următoarele măsuri care nu se bazează pe mecanisme de piață, după cum urmează:

1) limitarea furnizării gazelor naturale consumatorilor noncasnici, care nu fac parte din categoria consumatorilor protejați, conform listei nominale și în ordinea de limitare, aprobate de organul central de specialitate, în conformitate cu Planul de acțiuni preventive;

2) sistarea furnizării gazelor naturale consumatorilor noncasnici, care nu fac parte din categoria consumatorilor protejați, conform listei nominale și în ordinea de limitare, aprobate de organul central de specialitate, în conformitate cu Planul de acțiuni preventive;

3) în cazul în care aplicarea măsurilor prevăzute la subpunctele 1) și 2) nu asigură aprovizionarea tuturor consumatorilor protejați, se va proceda la limitarea sau sistarea furnizării gazelor naturale și celorlalte categorii de consumatori noncasnici, care anterior erau incluși în categoria consumatorilor protejați.

Caracteristica și situația existentă a sectorului de gaze naturale

I. GAZELE NATURALE ÎN MIXUL ENERGETIC AL REPUBLICII MOLDOVA

1. Deși în ultimii ani s-a înregistrat o diminuare a consumului de gaze naturale cu peste 10%, Republica Moldova continuă să fie o țară cu o dependență majoră de acest tip de combustibil. Astfel, dacă în mixul energetic al țărilor din Uniunea Europeană gazele naturale dețin o pondere de circa 20%, atunci în Republica Moldova această pondere este cu mult mai mare și constituia în anul 2016 circa 30%, fiind cu 2% mai mică în comparație cu consumul primar de produse petroliere. Din totalul consumului primar de gaze naturale circa 44% sînt utilizate pentru transformare în energie electrică și în energie termică, aproximativ 50% constituie consumul final de gaze naturale, iar 6% reprezintă consumul tehnologic și pierderile de gaze naturale în rețelele de gaze naturale.

2. Din consumul final de gaze naturale cea mai mare pondere, de 56,5%, aparține sectorului rezidențial, consumul final în sectorul industrial constituie doar 15%, în sectorul comercial și al serviciilor publice – mai puțin de 23%, iar în transport – pînă la 6%. Consumul detaliat de gaze naturale în mixul energetic al țării în anii 2011-2016 este prezentat în tabelul 1 din prezenta anexă.

Tabelul 1

Consumul de gaze naturale în mixul energetic

	Unit	2011	2012	2013	2014	2015	2016
1. Consumul intern brut	ktep	2676	2624	2643	2669	2686	2796
inclusiv: consumul primar de gaze naturale	ktep	930	885	834	850	816	837
	% consum primar energie	34,7	33,7	31,5	31,8	30,3	29,9
2. Din consumul primar gaze naturale:							
2.1. Transformare în energie electrică și termică	ktep	413	400	380	396	365	369
	% consum primar gaze naturale	44,4	45,2	45,6	46,6	44,7	44,1
2.2. Consum tehnologic și pierderi de gaze naturale în sistemul de gaze naturale	ktep	70	64	64	68	58	50
	% consum primar gaze naturale	7,5	7,2	7,7	8,0	7,1	6
3. Consumul final de gaze naturale	ktep	447	421	390	386	393	418
	% consum primar energie	48,1	47,6	46,7	45,4	48,2	49,9
inclusiv:							
3.1. Sector rezidențial	ktep	277	250	234	239	226	236

	% consum final gaze naturale	62,0	59,4	60,0	61,9	57,5	56,5
3.2. Industrie și agricultură	ktep	68	66	62	57	62	63
	% consum final gaze naturale	15,2	15,7	15,9	14,8	15,8	15
3.3. Comerț și servicii publice	ktep	100	94	88	82	85	94
	% consum final gaze naturale	22,4	22,3	22,6	21,2	21,6	22,5
3.4. Transport	ktep	2	11	6	8	20	25
	% consum final gaze naturale	0,4	2,6	1,5	2,1	5,1	6

Sursa: Biroul Național de Statistică (BNS); Balanța Energetică a Republicii Moldova, Culegere statistică 2016

II. INFRASTRUCTURA SISTEMULUI DE GAZE NATURALE

3. Infrastructura sistemului de gaze naturale este compusă din două componente principale: rețelele de transport și rețelele de distribuție a gazelor naturale.

2.1. Rețelele de transport al gazelor naturale

4. În conformitate cu Legea nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale, rețelele de transport al gazelor naturale includ conductele de gaze naturale de presiune mai mare de 1,2 MPa, cu stații de comprimare, de predare și de măsurare și cu alte instalații, care servesc la transportul gazelor naturale, cu excepția rețelelor de gazoducte în amonte. Potrivit situației la 31 decembrie 2016, rețelele de transport al gazelor naturale în exploatare includ:

- 1) 827,0 km conducte magistrale, din care 668,8 km situate în partea dreaptă a Nistrului și 160,4 km – în stînga Nistrului (teritoriul Transnistriei);
- 2) 1106,3 km de gazoducte-branșamente, dintre care 903,4 km situate în partea dreaptă a Nistrului și 202,9 km – în stînga Nistrului;
- 3) 95 de stații de predare, dintre care 80 destinații de predare situate în partea dreaptă a Nistrului și 15 stații de predare – în stînga Nistrului;
- 4) 5 stații de comprimare, dintre care 3 situate pe malul drept al Nistrului;
- 5) 2 stații de măsurare – Stația de măsurare gaze Căușeni, cu o capacitate de 80 mil. m³/zi, și Stația de măsurare gaze Ungheni, cu o capacitate de 3,75 mil. m³/zi.

5. În prezent, în partea dreaptă a Nistrului sînt amplasate următoarele conducte magistrale:

- 1) în partea de Nord:

a) Ananiev-Cernăuți-Bogorodicieni, în exploatare din 1987, cu diametrul conductei (D) egal cu 1020 mm, lungimea 184,8 km și capacitatea tehnică de transport – 9100 mil.m³/an;

b) Chișinău-Rîbnița, în exploatare din 1984, D – 530 mm, lungimea – 91,1 km și capacitatea tehnică de transport – 1500 mil.m³/an;

c) conducta de interconectare Olișcani-Saharna, în exploatare din 1993, D – 530 mm și lungimea – 26,7 km;

2) în partea de Sud:

a) Șebelinca–Dnepropetrovsk–Krivoi Rog–Ismail, în exploatare din 1974, D – 820 mm și de lungimea – 91,82 km, precum și Razdelinaia–Ismail, în exploatare din 1974, D – 820 mm, lungimea – 92,24 km și capacitatea tehnică de transport – 14600 mil.m³/an;

b) Ananiev–Tiraspol–Ismail, în exploatare din 1987, D – 1220 mm, lungimea – 62,91 km și capacitatea tehnică de transport – 20000 mil.m³/an;

c) Odesa–Chișinău, în exploatare din 1966, D – 530 mm, de lungimea 44 km și capacitatea tehnică de transport – 1500 mil.m³/an;

d) Tocuz–Căinari–Mereni, în exploatare din 2007, D – 530 mm, lungimea – 62,74 km și capacitatea tehnică de transport – 1800 mil.m³/an;

3) în partea de Vest:

a) Iași-Ungheni, în exploatare din 2014, D – 508/530 mm, lungimea – 10,4 km și capacitatea tehnică de transport – 1,5 mlrd. m³/an.

6. Conductele magistrale Ananiev–Tiraspol–Ismail, Șebelinca–Dnepropetrovsk–Krivoi Rog–Ismail și Razdelinaia–Ismail, precum și stația de comprimare Vulcănești asigură transportul gazelor naturale în regim de tranzit spre țările balcanice, precum și transportul gazelor naturale pentru consumatorii din Republicii Moldova.

7. Conducta de gaze naturale Ananiev–Cernăuți–Bogorodicieni și stația de comprimare Drochia asigură transportul gazelor naturale în depozitul subteran de stocare a gazelor naturale din Bogorodicieni (Ucraina), precum și transportul gazelor naturale pentru consumatorii din Republica Moldova.

8. Conducta de gaze naturale Iași–Ungheni este menită să asigure transportul gazelor naturale din România pentru necesitățile Republicii Moldova.

9. Prin conducta de gaze naturale Odesa–Chișinău, din anul 1992, de când a fost deconectată de către autoritățile din partea stîngă a Nistrului, nu s-au mai importat gaze naturale în Republica Moldova. Pentru a asigura, în 1993, aprovizionarea cu gaze naturale a consumatorilor din partea dreaptă a Nistrului în regim de urgență a fost construit segmentul de gazoduct pe direcția Rîbnița–Chișinău (Olișcani–Saharna), iar ulterior și gazoductul Tocuz–Căinari–Mereni. Gazoductul Tocuz–Căinari–Mereni este o conductă de gaze naturale magistrală, ce asigură conexiunea rețelelor de transport utilizate pentru transportul gazelor naturale pentru consumatorii din Republica Moldova cu conductele de gaze naturale ce traversează

sudul țării și prin care, în regim de tranzit, se transportă gaze naturale din Federația Rusă în statele din Balcani. Astfel, prin conducta de gaze naturale Tocuz–Cainari–Mereni se asigură alimentarea cu gaze naturale a unei părți a țării cu cel mai mare consum de gaze naturale (mun. Chișinău, raioanele Căușeni, Anenii Noi și Ialoveni), dintr-un punct cu o siguranță energetică mai mare decât celelalte conexiuni. Schema conductelor magistrale amplasate pe teritoriul Republica Moldova este prezentată în figura 1 din prezenta anexă.

10. Nivelul de utilizare a capacităților tehnice ale conductelor magistrale scade din an în an și în anul 2015 a constituit mai puțin de 39% față de 48% în 2011-2013, iar cauza principală este reducerea volumelor de gaze naturale transportate și, în primul rînd, reducerea volumelor de gaze naturale transportate în regim de tranzit spre țările balcanice.

11. În afară de conductele magistrale, în infrastructura sistemului de gaze naturale situată în partea dreaptă a Nistrului intră 89 de gazoducte-branșamente, racordate la conductele magistrale și destinate să asigure transportul gazelor naturale în rețelele de distribuție a gazelor naturale sau către consumatorii finali, ale căror instalații de gaze naturale sînt racordate la conductele respective de gaze naturale. Informația detaliată privind gazoductele-branșamente, caracteristicile și volumele de gaze naturale transportate în 2016 prin conductele respective de gaze naturale este prezentată în tabelul nr. 4 din prezenta anexă.

12. Întreținerea și exploatarea rețelilor de transport al gazelor naturale, situate pe întreg teritoriul țării este asigurată de trei operatori ai sistemelor de transport, și anume:

1) SRL „Moldovatrangaz”, operatorul sistemului de transport, întreprindere afiliată SA „Moldovagaz”, care întreține și exploatează circa 99 % din toate rețelele de transport al gazelor naturale situate pe malul drept al Nistrului. Este de menționat că lipsa surselor financiare la autoritățile administrației publice locale pentru înlocuirea, renovarea, reconstrucția, modernizarea și reparația capitală a rețelilor de gaze naturale, transmise SRL „Moldovatrangaz” la deservire tehnică, creează un anumit pericol în asigurarea securității la transportul gazelor naturale prin rețelele respective;

2) SRL „Tiraspoltrangaz”, operatorul sistemului de transport, întreprindere afiliată SA „Moldovagaz”, care întreține și exploatează rețelele de transport al gazelor naturale situate pe malul stîng al Nistrului;

3) ÎS „Vestmoldtrangaz”, operatorul sistemului de transport, care actualmente asigură întreținerea și exploatarea conductei de gaze naturale Iași–Ungheni situate pe teritoriul Republicii Moldova.

2.2 Rețelele de distribuție a gazelor naturale

13. Conform datelor disponibile la 1 ianuarie 2017, rețelele de distribuție a gazelor naturale situate în partea dreaptă a Nistrului au o lungime de peste 23 mii km,

peste 29 mii de puncte și instalații de reglare, circa 970 de puncte de măsurare și circa 690 mii de echipamente de măsurare instalate la consumatori. La rețelele de distribuție a gazelor naturale sînt racordate instalațiile de gaze naturale a peste 708 mii de consumatori, dintre care peste 693 mii sînt consumatori casnici.

14.La data de 1 ianuarie 2017, nivelul de acces al localităților din Republica Moldova (fără regiunea din stînga Nistrului) la rețelele de gaze naturale constituia peste 58,8%, gazele naturale fiind furnizate în 901 localități din 1533 de localități existente, inclusiv în 11 municipii, 43 orașe și în 847 localități rurale.

15.Un anumit pericol în asigurarea securității aprovizionării cu gaze naturale îl creează faptul că peste 65% (14981 km) din totalul rețelilor de gaze naturale din partea dreaptă a Nistrului, care sînt utilizate pentru distribuția gazelor naturale și la care sînt racordate instalațiile de gaze naturale ale consumatorilor finali, nu aparțin operatorilor sistemelor de distribuție. Aceste rețele au fost construite de către autoritățile administrației publice locale, de către agenți economici sau de către populație și sînt transmise operatorilor sistemelor de distribuție doar la deservire tehnică. Finalmente, operatorii sistemelor de distribuție care le exploatează nu au nicio responsabilitate cu privire la înlocuirea, renovarea, reconstrucția, modernizarea și reparația capitală a rețelilor respective de gaze naturale, iar autoritățile administrației publice locale nu dispun desursele financiare necesare.

16.Generalizînd, rețelele de distribuție a gazelor naturale se află într-o stare tehnică satisfăcătoare și asigură alimentarea fiabilă și continuă a consumatorilor cu gaze naturale. Activitatea de distribuție a gazelor naturale se desfășoară de către 22 operatori ai sistemelor de distribuție, dintre care 12 operatori ai sistemelor de distribuție sînt afiliați SA „Moldovagaz” (principalul furnizor de gaze naturale) și asigură întreținerea a peste 94% din totalul rețelilor de distribuție a gazelor naturale, precum și livrarea a peste 98% din totalul gazelor naturale consumate în Republica Moldova. Ceilalți 10 operatori ai sistemelor de distribuție își desfășoară activitatea la nivel local și deservesc doar consumatorii din anumite raioane sau zone (în limitele teritoriului fostelor întreprinderi mari industriale, într-o anumită localitate sau parte a localității etc.).

17.În conformitate cu cerințele privind separarea și independența, stabilite în Legea nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale, în spiritul pachetului energetic 3 al Uniunii Europene, operatorii sistemelor de distribuție afiliați SA „Moldovagaz” au renunțat în ianuarie 2016 la desfășurarea activității de furnizare a gazelor naturale, în timp ce 7 dintre cei 10 operatori activi ai sistemelor de distribuție independenți continuă să desfășoare concomitent activitatea de distribuție și de furnizare a gazelor naturale, procurînd gazele naturale de la SA „Moldovagaz”.

2.3. Piața gazelor naturale

18. Piața internă a gazelor naturale este reglementată în special de Legea nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale și de Regulile pieței gazelor naturale, aprobate prin Hotărârea ANRE nr. 192 din 22 septembrie 2005. Conform datelor statistice de la 22 ianuarie 2018, pe partea dreaptă a Nistrului își desfășurau activitatea 38 de întreprinderi, care dețin 48 de licențe de activitate pe piața gazelor naturale, după cum urmează:

1) 2 întreprinderi de gaze naturale, care dețin licență pentru transportul gazelor naturale (SRL „Moldovatrangaz” și ÎS „Vestmoldrangaz”);

2) 25 întreprinderi de gaze naturale care dețin licență pentru distribuția gazelor naturale, dintre care operatorul sistemului de transport și operatorii sistemelor de distribuție, care sînt afiliați SA „Moldovagaz” (SRL „Moldovatrangaz”, SRL „Chișinău-gaz”, SRL „Edineț-gaz”, SRL „Florești-gaz”, SRL „Ialoveni-gaz”, SRL „Ștefan Vodă-gaz”, SRL „Ungheni-gaz”, SRL „Cahul-gaz”, SRL „Bălți-gaz”, SRL „Orhei-gaz”, SRL „Cimișlia-gaz”, SRL „Găgăuz-gaz”, SRL „Taraclia-gaz”, SRL) și ceilalți 12 operatori ai sistemelor de distribuție (IM „Rotalin Gaz Trading” SRL, ICS „Nord Gaz Sîngerei” SRL, SRL „Belvilcom”, ÎM „SEF-Gaz” SRL, SRL „Compania Doboș”, SRL „Proalfa-Service”, SRL „Pielart Service”, FPC „Lăcătuș” SRL, SRL „TIM INVEST”, „BV Group Company”, SRL „CandeluxCom” și SA „Darnic-Gaz”);

3) 13 întreprinderi de gaze naturale, care dețin licență pentru furnizarea gazelor naturale la tarife reglementate (SA „Moldovagaz”, SRL „CANTGAZ”, SRL „Belvilcom”, ÎM „Rotalin Gaz Trading” SRL, ÎCS „Nord Gaz Sîngerei” SRL, S.A. „Darnic-Gaz”, SRL „Proalfa-Service”, SRL „Pielart Service”, FPC „Lăcătuș” SRL, „TIM INVEST” SRL, ÎM „SEF-Gaz” SRL, „NORD-UNIONGAZ” SRL, „Sălcioara Vascan” SRL);

4) 2 întreprinderi de gaze naturale care dețin licență pentru furnizarea gazelor naturale la tarife nereglementate (S.A. Energocom” și „Partener-gaz” SRL);

5) 5 întreprinderi care dețin licență pentru furnizarea gazelor naturale comprimate pentru vehicule la stațiile de alimentare (SAAGC) – „Saltica-Lux” SRL, ÎCS „Lukoil-Moldova” SRL, SC „Oltavim” SRL, „Transautogaz” SRL, și ÎM „Rompetrol Moldova” SA.

19. În conformitate cu Legea nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale, piața internă a gazelor naturale este liberalizată și fiecare consumator de gaze naturale are dreptul la libera alegere și schimbare a furnizorului de gaze naturale. Cu toate acestea, dependența cvasitotală a Republicii Moldova de o singură sursă de procurare, SAP „Gazprom” (Federația Rusă), și de un singur importator al gazelor naturale, SA „Moldovagaz”, face dificilă realizarea de către consumatorii finali a dreptului de a schimba furnizorul de gaze naturale. De altfel, prin Hotărârea ANRE nr. 408 din 6 aprilie 2011, piața gazelor naturale a fost declarată necompetitivă, iar concurența dintre furnizori este practic inexistentă.

20. În scopul asigurării dreptului consumatorilor casnici și al societăților comerciale mici de a fi aprovizionate cu gaze naturale la prețuri reglementate,

transparente și nediscriminatorii și cu respectarea parametrilor de calitate prestabiliți, ANRE a instituit pentru 10 furnizori obligațiile de servicii publice de furnizarea gazelor naturale în condiții reglementate (a se vedea Hotărârea ANRE nr. 287 din 17 noiembrie 2016).

2.4. Fluxurile transfrontaliere de gaze naturale

21. Până în anul 2014 întregul volum de gaze naturale necesar pentru consumul intern al Republicii Moldova putea fi importat doar dintr-o singură sursă, SAP „Gazprom” (Federația Rusă). Importul de gaze naturale din Federația Rusă se efectuează prin Ucraina și se livrează în Republica Moldova:

1) în partea de sud – prin Stația de măsurare gaze Grebeniki, Ucraina, cu transportarea ulterioară prin conductele magistrale Ananiev–Tiraspol–Ismail, Șebelinca – Dnepropetrovsk – Krivoi Rog – Ismail și Razdelinaia–Ismail;

2) în partea de nord – prin Stația de măsurare gaze Alexeevca, Ucraina, cu transportarea ulterioară prin gazoductul magistral Ananiev–Cernăuți–Bogorodicieni.

22. Odată cu construcția și darea în exploatare în 2015 a interconexiunii Iași–Ungheni, dintre Republica Moldova și România, a devenit posibil importul gazelor naturale din a doua sursă. Deși construcția interconexiunii Iași–Ungheni constituie o realizare importantă pentru securitatea energetică a Republicii Moldova, dependența de importul gazelor naturale din Federația Rusă este încă predominantă. În anul 2015 din totalul procurărilor de gaze naturale, în volum de 1008,5 mil. m³, importul de la SAP „Gazprom” a constituit 1007,4 mil. m³ (99,9%) și doar 1,1 mil. m³ de gaze naturale (0,1%) au fost importate de la Compania OMV Petrom, România, de către furnizorul SA „Energocom”. Aceeași situație a fost înregistrată și în anul 2016, perioadă în care importul de gaze naturale de la SAP „Gazprom” a constituit 1037,2 mil. m³, iar de la OMV Petrom – doar 1,2 mil. m³. Pentru a majora cota de import al gazelor naturale din România prin interconexiunea nou-construită Iași–Ungheni, este necesar de a dezvolta capacitățile de transport al gazelor naturale atât pe teritoriul Republicii Moldova, prin construcția gazoductului Ungheni–Chișinău, cât și pe teritoriul României (conductele de gaze naturale Onești– Gherăiești, Gherăiești–Iași și stațiile de comprimare Onești și Gherăiești).

23. Totodată, în perioada 2011-2016 consumul și, respectiv, importul gazelor naturale pentru partea dreaptă a Nistrului s-a diminuat cu circa 10%, de la 1152 mil. m³ în anul 2011 până la 1038 mil. m³ în anul 2016.

24. De asemenea, prin sistemul de gaze naturale al Republicii Moldova sînt tranzitate gaze naturale ale SAP „Gazprom” către țările balcanice, în acest scop fiind utilizate conductele magistrale Ananiev–Tiraspol–Ismail, Șebelinca – Dnepropetrovsk – Krivoi Rog – Ismail și Razdelinaia–Ismail. Informația detaliată privind volumele de gaze naturale importate și tranzitate pe teritoriul Republicii Moldova în anii 2011-2016 este reflectată în tabelul nr. 2.

Tabelul 2

Importul și tranzitul de gaze naturale în perioada dintre 2011-2016, mil. m³

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Ianuarie	195,8	181,1	183,2	174,5	178	192,6
Februarie	183,9	213,2	139,9	157	143,2	126,4
Martie	146,8	121,9	142	91,8	124,6	113,8
Aprilie	63,6	49,2	52,3	47,7	62,9	41,5
Mai	37,1	34,6	33,3	40,1	39,2	36,4
Iunie	38,4	35,8	35,9	40,1	32	35,7
Iulie	31,7	26,1	29,7	26,3	23,4	31,9
August	36,8	37,4	37,3	36,2	36,1	25,6
Septembrie	41,3	38,8	39,2	45,8	39	34,4
Octombrie	75,4	49,3	68,9	75,5	65,8	91,1
Noiembrie	151,8	120,6	98,7	142	117	134,4
Decembrie	149,7	187,5	170,7	176,2	147,3	173,4
Total importat de la SAP „Gazprom”	1152,1	1095,5	1031,2	1053,1	1007,4	1037,2
inclusiv prin:						
Stația de măsurare gaze Alexeevca	611,8	506,7	414,3	369,8	680	398,3
Stația de măsurare gaze Grebeniki	540,3	588,7	616,8	683,3	327,4	638,9
Importat de la OMV Petrom (interconexiunea Iași–Ungheni)					1,1	1,2
Volumele de gaze naturale transportate (tranzitate) în alte țări	19890	19620	19651	17986	16723	18460

Sursa: Informația prezentată de SA „Moldovagaz”

2.5. Consumul de gaze naturale

25. În conformitate cu Programul național de gazificare a Republicii Moldova, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr. 1643/2002, începînd cu anul 2003, a avut loc un proces intens de dezvoltare a rețelilor de transport și de distribuție a gazelor naturale destinate să asigure accesul la aprovizionarea cu gaze naturale a noilor localități din diferite zone ale țării. Astfel, în perioada cuprinsă între 2003 și 2016 au fost construite circa 14280 km de rețele noi de transport și de distribuție a gazelor naturale. Ca rezultat, la situația din 1 ianuarie 2017, lungimea rețelilor de gaze naturale a crescut de circa 1,6 ori, nivelul de acces la rețelele de gaze naturale a localităților a atins cifra de 58,8% (901 localități din 1533 existente), iar numărul consumatorilor de gaze naturale s-a majorat cu 272,6 mii, ceea ce constituie o creștere de peste 65%.

26. Deși s-a investit mult în dezvoltarea rețelilor noi de gaze naturale în diferite localități din Republica Moldova, fapt care a condus la creșterea numărului de consumatori, consumul de gaze naturale a înregistrat o creștere cu 25,8% doar în perioada cuprinsă între 2003-2006, în timp ce în 2007-2016 consumul de gaze

naturale s-a redus cu peste 27%. Per ansamblu, în anul 2016 consumul de gaze naturale s-a redus cu 8,9 % în raport cu anul 2002.

27. În perioada vizată consumul de gaze naturale s-a redus, în primul rând, la consumatorii noncasnici, dintre care: la consumatorii din sectorul energetic consumul de gaze naturale – cu 17%, iar la ceilalți consumatori noncasnici– cu circa 30%. În total, consumul de gaze naturale la consumatorii noncasnici s-a redus cu 113 mil. m³, ceea ce constituie o reducere de 16,2% (de la 811 mil. m³ în 2002 pînă la 680 mil. m³ în 2016).

28. Principalii factori care au influențat asupra consumului de gaze naturale sînt majorarea prețurilor de procurare a gazelor naturale din import de 3,9 ori (de 4,8 ori în perioada 2002-2014, cu ulterioară reducere în 2015 cu 32% și în 2016 cu 48% față de 2014), devalorizarea monedei cu circa 55% și, ca rezultat, creșterea semnificativă, de circa 5,3 ori, a tarifelor de furnizare a gazelor naturale consumatorilor. De asemenea, asupra reducerii consumului de gaze naturale a influențat implementarea programelor de eficiență energetică, precum și promovarea utilizării resurselor regenerabile de energie.

29. În perioada de referință, consumul de gaze naturale la consumatorii casnici s-a majorat cu 19% (de la 240 mil. m³ în 2002 pînă la 285,3 mil. m³ în 2016), iar la instituțiile publice consumul de gaze naturale a crescut de 2,3 ori (de la 19,5 pînă la 45 mil. m³).

30. Ca rezultat, factorii menționați au condus la reducerea consumului mediu lunar per consumator cu circa 44,5% (de la 210,2 m³/lună pînă la 116,7 m³/lună). În cazul consumatorilor noncasnici consumul mediu lunar s-a redus cu 74% (de la 17329 m³/lună pînă la 4497 m³/lună), iar la consumatorii casnici reducerea a constituit 27,5% (de la 48,4 m³/lună pînă la 35,1 m³/lună). Informația detaliată privind consumul de gaze naturale în perioada 2002 – 2016 este prezentată în tabelul 3 și în diagrama 1.

Tabelul 3

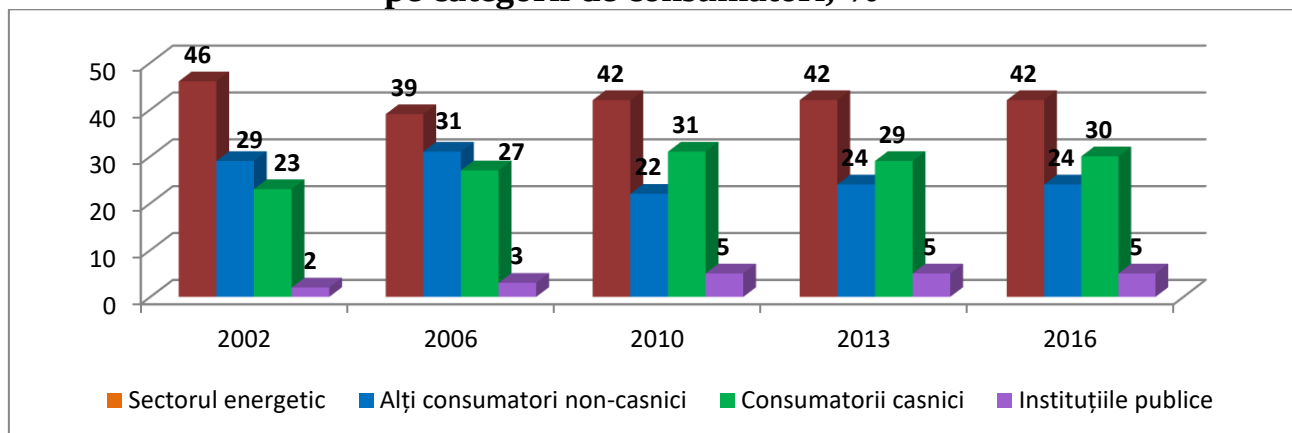
Informația privind aspectele consumului de gaze naturale în 2002-2016

Indicatori	Unit de măsură	2002	2006	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Gaze naturale importate	mil.m ³	1145	1418	1188	1152	1096	1031	1053	1009	1038
Preț procurare gaze naturale din import	lei/1000 m ³	1004	1744	3093	4005	4733	4773	5373	4807	3896
Consumul gaze naturale, total	mil. m ³	1051	1322	1090	1036	989,6	945	959	928	965
	mil. m ³	240	360	340	314	299	278	273	272	285

inclusiv al consumatorilor casnici	% din total	22,8	27,2	31,2	30,3	30,2	29,4	28,5	29,3	29,5
Tariful mediu furnizare a gazelor naturale	lei/1000m ³	1067	1758	3776	4902	5665	5668	5665	5783	5635
Lungimea rețelelor de gaze naturale	km	9042	15122	21026	21885	22345	22671	22948	23131	23322
Numărul de consumatori	mii cons.	416,7	520,6	615,1	630,3	641,7	653,7	663,9	676,2	689,3
inclusiv casnici	mii cons.	412,8	512,6	605,6	620,3	630,1	641,8	652,2	664	676,7
	% din total	99,1	98,5	98,5	98,4	98,2	98,2	98,2	98,2	98,2
Consumul gaze mediu lunar per consumator,	m ³ /lună/cons.	210,2	211,6	147,7	137,0	128,5	120,5	120,4	114,4	116,7
inclusiv:										
- la un consumator noncasnic	m ³ /lună/cons.	17329	10021	6579	6017	4961	4671	4886	4481	4497
- la un consumator casnic	m ³ /lună/cons.	48,4	58,5	46,8	42,2	39,5	36,1	34,9	34,1	35,1

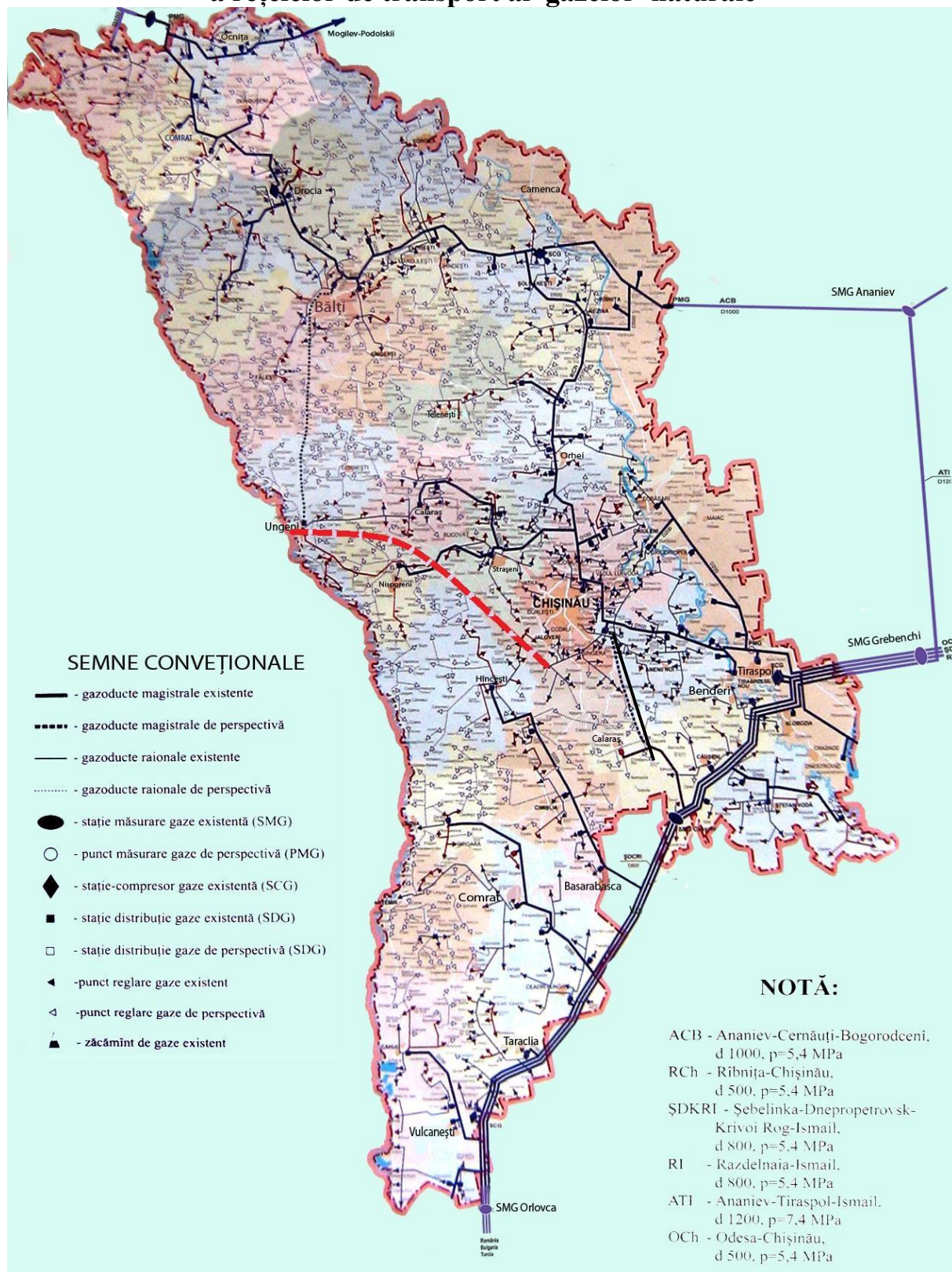
Sursa: Raportul de activitate pentru anul 2016 al Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică și informația prezentată de SA „Moldovagaz”

Figura 1. Ponderea consumului de gaze naturale în 2002-2016 pe categorii de consumatori, %

Sursa: Raportul de activitate pentru anul 2016 al Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică

**Figura 2. Schema amplasării pe teritoriul Republicii Moldova
a rețelelor de transport al gazelor naturale**

Conductele de gaze naturale-branșamente racordate la conductele magistrale prin care se preiau gazele naturale importate și se transportă în interiorul Republicii Moldova (partea dreaptă a Nistrului)

Nr. crt.	Gazoducte - branșament	Diametrul conductei, mm	Lungimea conductei, km	Volumul de gaze naturale transportate în anul 2016, mii.m ³
I.	Punctul virtual de ieșire a gazelor naturale pentru necesitățile Republicii Moldova, fără prestarea serviciilor de transport de către operatorul sistemului de transport din țara vecină (corespunzător punctelor de intrare la stațiile de măsurare gaze Alexeevca, Grebeniki, punctul de măsurare gaze Todirești, punctul de măsurare gaze Limanscoe și gazoductul-branșament Briceni):			920130
1.	Ocnița-Otaci-MoghilevPodolisc	377	25,3	
		325	20,8	
		219	4,7	
2.	Hădărăuți	108	5,4	199,6
3.	Ocnița	219	2,5	2392
4.	Frunză	219	1,1	302,6
5.	Otaci	219	1,2	1887,4
6.	Briceni	159	9,8	8574,9
7.	Bîrlădeni	159	1,3	603
8.	Edineț	219	7,6	6287,3
9.	Dondușeni	219	15,5	2881,2
10.	Cupcini	159	6,1	13868,8
11.	Pervomaisc	89	2,1	432,6
12.	Șuri	108	11,235	596,2
13.	Drochia	219	0,8	8898,9
14.	SAAGC or. Drochia	108	0,7	310,3
15.	Rîșcani	325	14,7	4621,6
16.	Glodeni	273	23,7	3481,4
17.	Sofia	325	1,3	1041
		219	0,7	
18.	Bălți	377	6,8	78083,8
19.	SAAGC or. Bălți	57	1,05	2806
20.	Alexăndreni	426	4,9	3140,3
		219	0,1	467
21.	Bălți-Ungheni	530	1,73	
		325	25,28	
		219	57,62	
22.	Sîngerei	108	9,16	849,8
23.	Fălești	159	5,124	0
24.	Todirești	108	0,312	0

25.	Iliciovca	108	7,04	246
26.	Florești	219	2,6	7173,8
27.	Soroca	219	19,5	8348,8
		159	14,5	
28.	Parcani	159	1,5	105,5
29.	Ghindești	219	7,2	1775,3
30.	Cotuijeni	159	0,7	305,5
31.	Șoldănești	108	1,1	2233,1
32.	Rezina	325	7,6	6792
33.	Chiștelnița	159	12,9	2144
34.	Telenești	108	27,241	0
35.	Chiperceni	159	2,78	187,8
36.	Berezlogi	159	12,07	1278,4
37.	Orhei	159	0,25	12113,8
38.	Seliște	159	0,12	1579,3
39.	SAAGC or. Orhei	57	1,45	858
40.	Peresecina	159	1,28	3001,3
41.	Strășeni	325	23,08	12250,3
		219	0,54	
42.	Călărași	273	37,4	5611,5
43.	Greblești	219	0,27	618,1
		159	0,02	
44.	Nisporeni	159	36,9	2847,8
45.	Ungheni	159	46,5	10189,5
46.	Morenii Noi	108	1,38	451,4
47.	Răciula	159	0,08	1382
48.	Criuleni	159	13,3	5202,3
49.	Zăicana	108	0,96	425,2
50.	Chișinău-1	530	0,165	571867
51.	Chișinău-2	325	0,3	64622
52.	Floreni 1	273	1,84	11201,5
53.	Anenii Noi (Cobusca)	219	0,54	9566,5
54.	Primăvara	219	2,78	2791
	Maiak	159	0,025	
55.	Gura Bîcului (Nistru)	108	0,43	486,5
56.	Coșnița	159	5,044	3386,5
57.	Ștefan Vodă	325	15,7	4271,8
		159	3,8	
58.	Olănești	273	11,01	1213,1
		108	10,61	
59.	Răscăeții Noi	159	0,062	252,1

		108	0,097	
60.	Ermoclia	159	0,4	809,1
61.	Căușeni	159	5,02	6616
		325	0,08	
62.	Tocuz	108	0,04	256,9
63.	Căinari	108	8,9	894,7
64.	Săiți	219	1,87	141,9
65.	SAAGC-1 or. Chișinău	219	2,9	5577,8
66.	SAAGC-2 or. Chișinău	108	0,31	4700,3
	Bender (pentru localități Hîrbovățul Vechi, Copanca, Hagimus și Fîrlădeni)			2628,4
II.	Punctul virtual de ieșire pentru consumatorii SA „Moldovagaz” pentru care gazele naturale sînt livrate cu prestarea serviciilor transport de către operatorul sistemului de transport din țara vecină (sectorul Stația de măsurare gaze Căușeni - Stația de măsurare gaze Orlovca)			85345
67.	Gura Galbenei	159	1,9	1300
68.	Cimișlia-Hîncești	219	49,6	
69.	Basarabeasca	219	1,7	3233,5
70.	Sadaclia	159	0,6	696,8
71.	Cimișlia	159	2,44	4675,2
72.	Hîncești	219	19,2	8685
73.	Cărpineni	159	25,57	280,5
74.	SAAGC or. Hîncești	57	0,165	694,7
75.	Leova	159	42	2712,3
76.	Ceadîr-Lunga	273	1,6	10113,9
77.	Comrat	325	36,0	15338,7
78.	Dezghingea	108	0,3	554,6
79.	Cantemir	219	22,562	0
	Cantemir	159	8,841	0
80.	Ferapontievca	159	0,19	963,4
81.	SAAGC Budjac	57	1,221	327,8
82.	Tvardița	89	1,78	1260,5
83.	Taraclia	159	8,6	7364,8
84.	Cahul	273	36,86	16410,2
85.	Burlăceni	76	0,2	614,2
86.	Găvănoasa	159	0,75	1563
87.	Vulcănești	273	9,4	4936,8
88.	Cișmichioi	108	0,48	2670,7
89.	Etulia	159	0,08	948,4
90.	Reni	273	10,56	0
	Total gaze naturale transportate prin gazoducte - bransamente			1005475

Sursa: SA „Moldovagaz”